

Södertörns högskola, Samtidshistoriska institutet
Magisteruppsats, vt 2005
Författare: Rasmus Fleischer (rasmus.fleischer@post.utfors.se)
Handledare: Håkan Blomqvist

Populism och apokalyps

Det politiska innehållet i samtida konspirationsteorier

1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställning	3
1.4 Källor	4
1.5 Tidigare forskning	4
1.6 Teoretiska utgångspunkter	5
1.7 Begrepp	8
2. Samtida konspirationsdiskurser i Sverige	11
2.1 Exempel ett: new age-miljön	11
2.1.1 Insikt och Nexus	11
2.1.2 Alternativmedicin och parapsykologi	12
2.1.3 Räntefri ekonomi	12
2.1.4 Internationell politik och sammansvärjningar	13
2.1.5 Ockulta konspirationer	14
2.2 Exempel två: Den väckelsekristna miljön	16
2.2.1 Tidskriften Flammor	16
2.2.2 EU som Antikrists kontrollsamhälle	17
2.2.3 Apokalyptik med Jerusalem som nav	19
2.2.4 Övrig demonologi	20
2.2.5 Kjell Sjöberg	21
2.2.6 Globalisering	22
2.2.7 Frimurarna och Illuminati	22
2.2.8 Platon	23
2.2.9 Kontrollsamhälle och ocker	23
2.2.10 Kabbalism	24
2.2.11 Striden mellan Messias-alternativen	25
2.3 Exempel tre: Politiken.biz	26
2.3.1 Bakgrund till sajten	26
2.3.2 Svensk politik	26
2.3.3 Svenska konspirationer	27
2.3.4 USA, terrorism och internationell politik	28
2.3.5 Geofysiska vapen och klimatkontroll	29
2.3.6 Biokemisk paranoia	30
2.3.7 Finanskapital och världsregering	31
2.3.8 Illuminati	32
2.3.9 Antisemitism	33
3. Gemensamma drag	35
3.1 Populism	35
3.2 Rivaliserande messianismer	37
3.3 Sion Visés Protokoll – en bakgrund	38
3.4 Motsatsernas enhet	39
4. Slutdiskussion	41
5. Litteratur- och källhänvisningar	48
5.1 Litteratur	48
5.2 Källor	49

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Konspirationsteorier befinner sig i populärkulturens centrum. *Da Vinci-koden*, Dan Browns thriller om det hemliga brödrskapet Illuminati, blev en internationell bästsäljare och Sveriges mest sålda bok 2004.¹

Samtidigt har konspirationsteorier sedan ett par sekel visat sig ha politisk sprängkraft. För människor som går in helhjärtat för tankesättet, och alltså förutsätter att varje liten konspiration är en del av en större, att det måste finnas en inre krets av megakonspiratörer, kan konspirationsteorier bli en slags kvasireligion.² Tendensen att se stora, välorganiserade och illasinnade konspirationer som historiens drivkraft, "personifieringen av abstrakta förändringsprocesser"³, kan observeras i grupper av väldigt olika karaktär.

Här ska inte göras någon fullständig kartläggning över dem alla. Men idéerna om kamp mot *new world order*, definierat som någon slags global konspiration, ofta ledd av judar och/eller slutna sällskap som frimurare, de delas i vår tid av religiösa och politiska riktningar som annars kan framstå som helt oförenliga.

I USA sprids konspirationsteorier med liknande drag av den kristne fundamentalisten Pat Robertson och av den vite högerpopulisten Pat Buchanan, liksom av Louis Farrakhan som leder svartnationalistiska Nation of Islam.⁴ Den högerextrema miljön kring militia-grupperna utförde under 1990-talet en rad terroråd som direkt kan relateras till kampen mot *new world order*-konspirationen, kulminerande med bomben som dödade 168 personer i Oklahoma City.⁵

Hela den politiska kulturen i Mellanöstern, främst i Iran, Irak, Syrien och Jordanien, har beskrivits som byggd kring konspirationsteorier. Dessa är väsentligen inte egna konstruktioner, utan panarabistiska och islamistiska ledare har importerat hotbilder och dramaturgi från en västerländsk tradition.⁶ *Sion Visas Protokoll*, de antisemitiska konspirationsteoriernas bibel, trycks i massupplagor i Mellanöstern och har därifrån spridit sig vidare till andra muslimska länder som

¹ Svensk Bokhandel: Årets topplistor 2004. <http://www.svb.se/Topplistor/2004/83527>

² Daniel Pipes: *Conspiracy – how the paranoid style flourishes and where it comes from*, s. 23; Mattias Gardell: *Rasrisk. Rasister, separatister och amerikanska kulturkonflikter*, s. 257

³ Gardell, s. 254, 260

⁴ Pipes, s. 5-6, 9-11; Gardell, s. 87-88, 93-94

⁵ Pipes, s. 177-178

⁶ Sofia Åkerberg: *Den stora sammansvärjningen. Konspirationsteoriernas idéhistoria* (i *Tvärsnitt* 21), s. 31. Uppgiften kommer från Daniel Pipes: *The Hidden Hand* (1996); Pipes, s. xiii; Coogan, s. 364, beskriver det nätverk av europeiska fascister som direkt efter andra världskriget flyttade över sin antisemitiska propagandaverksamhet till Mellanöstern, och stod nära Nassers arabrevolutionära regim i Egypten. Under våren 2005 har rapporterats om en explosion av intresse för antisemitiska konspirationsteorier i Turkiet. (Esref Okumus: *Turkiets kamp*. Expressen, 2005-04-15)

Malaysia, men också på senare år blivit en bästsäljare i Japan.⁷

I Europa är det vanligare med konspirationsteorier som inte explicit talar om judar, men innehållet har ofta stora strukturella likheter. Även om åsikterna går isär på vissa punkter, tycks man i hög grad vara emot ungefär samma saker. Konspirationsteorier skapar politisk samhörighet, inte genom positiv identifikation utan negativt, genom delade fiendebilder.⁸

Kanske kan man faktiskt tala om *konspiracism* som en global, politiskt mobiliserande rörelse, som överlappar flera andra politiska och religiösa rörelser. Dessa är inte enbart sådana som omedelbart känns igen som "extrema". Även i en del svenska hälsokostbutiker säljs tidskrifter som domineras av en utpräglad konspirationsteoretisk bild av världen.

1.2 Syfte

Syftet är här *inte* i första hand att räkna upp aparta föreställningar om UFO:n, tempelriddare och Atlantis. Snarare vill jag vaska fram några *minsta gemensamma nämnare*, de återkommande värderingar och politiska idéer som präglar konspirationsteorier av skilda slag. Då får inte det mest "galna" skymma alla de politiska uppfattningar som avslöjas *ex negativo*. Berättelserna om ondsinta sammansvärjningar avslöjar vad man ser som hotfullt och oönskat i nuet, men också förhoppningar om en bättre framtid.

Avsikten är alltså att göra en *karakteristik* av den diskurs som undersöks, och skissera huvuddragen i dess maktanalys. Däremot inte att komma fram till någon sociologisk eller psykologisk *förklaring*, även om gränsen inte är helt spikrak.⁹ Samtidigt som socialpsykologiska resonemang är helt oundvikliga i sammanhanget, då karakteristiken avslöjar vissa samhällsliga behov, undviks individualpsykologiska spekulationer i högsta möjliga mån.

1.3 Frågeställning

Vilka idémönster tenderar att vara gemensamma för olika slags samtida konspirationsteorier med spridning i Sverige? Hur beskrivs de illasinnade konspiratörernas målsättningar, alltså det som man ytterst protesterar mot? Vilka rädslor, övertygelser och politiska strömningar apellerar konspirationsteorierna till? Vilka samhällsliga förändringsprocesser protesterar de mot, och vilka alternativ lyfts fram?

Så lyder frågorna som undersökningen söker svar på. För ytterligare historiskt perspektiv på antisemitismens roll i sammanhanget, vill jag dessutom göra en jämförelse av innehållet i de samtida exemplen och i klassikern *Sion vises protokoll*.

⁷ Pipes, 85, 122-125

⁸ Tobias Jaecker: *Antisemitische Verschwörungstheorien nach dem 11. September*, s. 17-18

⁹ För distinktionen, se Anders Berge: *Att begripa det förflutna*

1.4 Källor

Fältet har avgränsats till att gälla konspirationsteoretiskt material som i vår samtid sprids i Sverige, på svenska (men oavsett var och när det ursprungligen har författats). Här har jag identifierat några "diskurssamfund" där konspiracism tycks vara ett stadigt inslag, och valt att studera exempel från två av dem: New age-miljön och den apokalyptiskt inriktade väckelsekristenheten.¹⁰ Tidskrifterna *Insikt* och *Nexus* i den första kategorin, och i den andra *Flammor* samt Kjell Sjöbergs bok *Låt varna er*¹¹, kretsar alla till stor del kring konspirationsteorier. Ingen av dessa källor kan bedömas som marginella verk av isolerade konspirationsteoretiker, vilket beskrivningen av empirin kommer att visa. Samtidigt är det svårt att klart definiera några grupper för vilka de är representativa. Uppsatsen drar alltså slutsatser om den samtida new age-miljöns respektive väckelsekristenhetens konspirationstänkande, men inte om dessa bägge religiösa strömningar i stort.

Utöver dessa tryckta källor, har jag velat göra en ingående studie av en svensk konspirationsinriktad webbsida, och fastnade snart för Politiken.biz, en av de största, som drivs av en tidigare politiker i Ny Demokrati. Sajten har en klart *populistisk* karaktär, utan att kunna sättas i ett klart politiskt fack. Sammanlagt visade sig materialet därifrån bestå av hela 512 HTML-dokument, vilka alla klassificerades och sammanställdes, ett arbete som visade sig något mer tidskrävande än beräknat.

1.5 Tidigare forskning

De allra flesta akademiska studierna av konspirationstänkandet härrör från USA. Där urskiljer sig två skilda perspektiv: Ett ser konspirationsteorier som farliga avvikelser från ett rationellt politiskt klimat, och närmast beskriver dem som patologiska. En pionjär var historikern Richard Hofstadter och hans berömda essä om "den paranoidea stilen" i amerikansk politik. I hans spår vandrar den nutida Mellanösternexperten Daniel Pipes. Tendensen hos dessa är "en individualpsykologisk utgångspunkt som betonar enskilda personers sinnestillstånd snarare än samhälleliga strukturer eller historiska sammanhang", skriver Erik Åsard i en sammanfattning av litteraturen på området.¹²

Å andra sidan finns en nyare grupp forskare som vidhåller att konspirationsteorier ska förstås i en samhällelig kontext snarare än att fördömas, och som i många fall även ser positiva drag, ett nödvändigt ifrågasättande av maktstrukturer. Bland dem som går längst i denna riktning återfinns

¹⁰ Jag väljer alltså bort den svenska nazismen (eftersom dess föreställningsvärld är relativt väl utforskad), liksom islamismen i Sverige (eftersom dess språk inte främst är svenska).

¹¹ Kjell Sjöberg: *Låt varna er!* Malmö/Bro 1993 (3:e upplagan, 10:e tusendet)

¹² Erik Åsard: *Att studera konspirationsteorier*, s. 489-493

statsvetaren Jodi Dean,¹³ som främst intresserar sig för den stora UFO-kulturen i USA.¹⁴

Hon kritiserar dem som är ute efter att avgränsa det "paranoida" från en etablerad konsensuspolitik, som vill fördöma snarare än förstå. Kritiken stämmer ganska väl in på hur Daniel Pipes raljerar över en "anything goes-atmosfär" som drar till sig charlataner med alla tänkbara åsikter, och därmed missar vissa av de gemensamma dragen i teoriernas politiska innehåll. Samtidigt klassar han alla konspirationsteorier som antingen "vänster" eller "höger", och utgår sedan från tesen att "extremerna möts".¹⁵

Jag vill börja från ett helt annat håll än Pipes. Givet de stora innehållsliga och strukturella likheterna som uppvisas mellan de konspirationsteorier som sprids av grupper med de mest skilda etiketter, vill jag extrahera fram de gemensamma nämnarna och därefter klassificera dessa byggstenar. Men jag vill också undvika vad jag ser som Jodi Deans misstag, att hon separerar form och innehåll och på så vis kommer fram till att den konspirationsteoretiska världsbilden i sig är politiskt neutral och inte har någon särskild affinitet med exempelvis antisemitismen.¹⁶

Vad gäller mönster i de allra nyaste konspirationsteorierna har jag funnit den tyska forskaren Tobias Jaeckers studie av antisemitiska konspirationsteorier efter 11 september givande, särskilt för den noggrant diskursanalytiska ambitionen.¹⁷

Nämnas i denna forskningsgenomgång kan också två romaner: *Foucaults pendel* av Umberto Eco och *Illuminatus* av Robert Anton Wilson.¹⁸ Bägge innehåller ett närmast oändligt antal referenser till konspirationsteoriernas brokiga historia. Samtidigt som de är komiskt skrivna ger romanerna en speciell form av inblick i vissa tankemönster. *Illuminatus*, starkt präglad av alla tänkbara subkulturer under det tidiga 1970-talets radikala Kalifornien, har fortsatt att på oftast lekfullt sätt prägla många populärkulturella yttringar.¹⁹

1.6 Teoretiska utgångspunkter

Konspirationsteorier är ett speciellt forskningsfält, som inte sällan kan inge känslan av att befinna

¹³ Åsard, s. 489–498; även Gardell, s. 254

¹⁴ Jodi Dean: *Aliens in America. Conspiracy Cultures from Outerspace to Cyberspace*.

Följande formulering sammanfattar ganska väl hennes position:

"Like the Internet /.../ conspiracy theory is a way of processing information, a way of making links in the combined sense of discovering as well as creating. /.../ Through its links and associations, conspiracy theory codes critical reflections on democratic society as a particularized set of threats. /.../ conspiracy theory challenges secrecy with information. And, of course, to ask about the 'truth' of this information is to miss the point. /.../

The so-called distortions and imaginative leaps of conspiracy theory may be helpful tools for coding politics in the virtual realities of the techno-global information age." (Dean, s. 143–144)

¹⁵ Pipes, s. 144, 155

¹⁶ Dean, s. 8

¹⁷ Jaecker

¹⁸ Umberto Eco 1989: *Foucaults pendel* (titeln har inget med diskursanalytikern Michel Foucault att göra); Robert J. Shea och Robert Anton Wilson: *The Illuminatus! Trilogy*

¹⁹ Ett par exempel är hackerkulturen samt den brittiska popgruppen The KLF.

sig i en spegelsal. För historikern innebär det att ta en speciell slags historieuppfattning som sitt studieobjekt, vilket bäddar för en slags metodologisk konfrontation som jag kommer att ta itu med i det avslutande kapitlet.

Denna undersökning är tänkt som *diskursanalys*. Begreppet kan här förtjäna att avgränsas från andra sorters kvalitativ textanalys, eftersom det ibland ges en ganska vid betydelse.

Diskursanalysen befattar sig inte med separata *texter*, utan undersöker *textarkiv* på jakt efter figurer som tenderar att återkomma.²⁰ Den intresserar sig mer för hur olika texter i samverkan drar upp ramarna för en diskurs, än för textens upphov eller tankarna i författarens huvud.²¹ Oss intresserar alltså "inte de föreställningar som kan finnas bakom diskurserna, utan diskurserna själva som distinkta och regelbundna händelse-serier", för att tala med Foucault.²²

För medieteoritikern Friedrich Kittler innebär diskursanalysen ett brott med den hermeneutiska läsa-rt som i olika varianter präglar den europeiska kulturen sedan omkring år 1800.²³ Förståelse innebär för denna hermeneutik "inte blott att känna till orden och deras betydelser, (...) utan också att förstå tankarnas mening". För att kunna få en inblick i författarens upplevelsevärld krävs alltså kännedom om textens tillkomst.²⁴

Sådan tolkningskonst blir ytterst svår att tillämpa på konspirationsteorier. Såväl *Sion Vises Protokoll* som många av dagens konspirationssidor på internet består av fragment som sätts ihop från olika håll till texter med ytterst oklar författarfunktion och otaliga underförstådda referenser. Hur ska uttolkaren kunna situera varje tankefigur, följa alla trådar?²⁵

Konspirationsteorier präglas av en "obestämlighetens aura", förmodanden och dunkla antydningar.²⁶ Faktum är att man skulle kunna tänka sig en grandios konspirationsteori framförd enbart med citat från respekterade dagstidningar, men med ett urval som framhäver vissa grupperns lömskhet och särdrag. Oavsett vad författarna till varje enskilt fragment avser, kan fragmenten bli delar i en konspiration-diskurs som i så fall är lämplig att studera såsom textarkiv, alltså diskursanalytiskt.

Roland Barthes analyserade *myten* som "ett andra semiologiskt system", där det vanliga språkets

²⁰ Friedrich Kittler 2003: *Maskinskrifter. Essäer om medier och litteratur*, s. 78

²¹ Jaecker, s. 12-13, 179

²² Michel Foucault 1993: *Diskursens ordning*, s. 38, 41-42

²³ Kittler 2003, s. 64

²⁴ Kittler 2003, s. 64, 66, 91. Friedrich Kittler 2000: *Wie man abschafft, wovon man spricht*, s. 67; Även Paul Ricoeur har kritiserat den "romantiska hermeneutiken", utifrån perspektivet att "våra handlingar undflyr oss och får effekter vi inte avsåg". (Berge, s. 14-15, 74) Enligt Kittler är de främsta teoretikerna för denna hermeneutik Schleiermacher, Dilthey och Gadamer.

²⁵ Det går att läsa Umberto Eco's roman *Foucaults pendel* som en berättelse om hur några konspiration-intresserade sugt allt djupare in i hermeneutikens cirklar, och paranoian eskalerar i takt med att skillnaden "mellan att vänja sig vid att låtsas tro och vänja sig vid att tro" upplöses. (Eco 1989, s. 471)

²⁶ Jaecker, s. 34

tecken görs till betecknande i ett "méta-språk".²⁷ Snarare än att ljuga eller dölja, lägger den moderna myten alltså in en ny betydelse i något, en betydelse som "upplevs som ett oskyldigt yttrande", som "en fullständig, upplevd, spontan, oskyldig och obestridlig bild."²⁸

Detta kan ske eftersom myternas semiologi inte behöver följa principen om tecknets godtycklighet ("idealet för en semiologisk process" enligt den strukturalistiska lingvistikens fader Ferdinand de Saussure²⁹), utan utgår från redan existerande yttranden.

Mytens betecknande visar sig på ett tvetydigt sätt: den är samtidigt både mening och form, fylld på ena sidan och tom på den andra.³⁰

Barthes analys av mytens politiska funktioner är starkt tidsfärgad av 1950-talets Frankrike. Men hans semiologi ger verktyg för att bedöma konspirationsteoriers "mytiska djup", vilket kan gå bortom författarsubjektets ursprungliga intentioner.

Av de två komplementära slag av diskursanalys som Foucault skisserar, är denna undersökning *genealogisk* snarare än *kritisk*. Den handlar alltså om diskursens faktiska utformande snarare än de processer som gallrar fram den.³¹

Genealogin, i den bemärkelse som Nietzsche instiftade, undviker sökandet efter essenser. Varje händelse eller begrepp "skiftar mening allt eftersom olika krafter bemäktigar sig det". Därför kan identiska formler användas för motsatta politiska syften. För att en ny kraft ska kunna träda in på scenen och bemäktiga sig ett objekt, måste kraften "först maskera sig som de krafter som redan har objektet i sin ägo", skriver filosofen Gilles Deleuze.³² Genealogin, skriver Mats Beronius, är inte ointresserad av subjektet men betraktar det som utspritt "i en mångfald positioner och funktioner".³³

Några kända konspirationsteoretiker, som David Icke och Jüri Lina, figurerar i alla de tre grupper som jag delat upp empirin i. Men vad de som personer tycker och tror är här inte det intressanta, utan det diskursiva sammanhanget, deras bidrag till de respektive "textarkiven". Min metod blir att avgränsa några textarkiv, plöja igenom dem noggrant och karakterisera allt innehåll i de undersökta källorna (inte bara det som vid första anblicken framstår som särdeles relevant för undersökningen).

Allt detta skiljer min diskursanalytiska ansats från Daniel Pipes ambition att skriva "ordinär idéhistoria" genom att kartlägga "vem som först hade en idé, vem som spred den, vilket inflytande

²⁷ Roland Barthes: *Mytologier*, s. 211-212

²⁸ Barthes, s. 228, 216

²⁹ Ferdinand de Saussure: *Kurs i allmän lingvistik. Allmänna principer*, s. 95-96, 101

³⁰ Barthes, s. 214

³¹ Foucault 1993, s. 42-43, 46-49

³² Gilles Deleuze 2003: *Nietzsche och filosofin*, s. 34-36. Se även Friedrich Nietzsche: *Till moralens genealogi*, särskilt s. 242-243; Michel Foucault 2002: *Sexualitetens historia band I. Viljan att veta*, s. 110-111; Mats Beronius: *Genealogi och sociologi: Nietzsche, Foucault och den sociala analysen*, s. 49-59

³³ Beronius, s. 83

den hade, vilket arv den lämnade".³⁴

1.7 Begrepp

Ordet "konspiration" kommer från latinets *con spirare*, som i översättning kan handla om att "andas tillsammans" eller att agera i en "gemensam anda" (ande). Den romantiske filosofen Schelling talade om "konspiration" som idealet för människans förhållande till världen och naturen,³⁵ men idag åsyftas vanligtvis något negativt: hur en mindre grupp i hemlighet svär sig samman för att styra större skeenden, utan härsyn till flertalets väl.

En konspirationsteori är helt enkelt en teori rörande existensen av en eller flera konspirationer. Sann eller falsk.³⁶ Här kommer dock ordet inte användas om teorier gällande enstaka historiska händelser eller påstådda sammansvärjningar vars målsättningar är av mer begränsad art. Undersökningen rör de teorier där inget mindre än *världsherravälde* står på spel, och de många fall där konspirationsteoretiseringen tycks bli till en slags politisk världsåskådning.

De flesta konspirationsteorier arbetar med personifiering och med att reducera det som framstår som komplext till lättöverskådliga mönster. Berättelsen får vanligtvis tre komponenter. I centrum står fienden, en liten men mäktig grupp av sammansvurna med förgreningar långt upp på maktpositioner, och som knutit till sig flera mer eller mindre omedvetna hantlangare. Den stora massan lever i okunskap och låter sig manipuleras. Men en liten grupp som genomskådat konspirationen gör tappert motstånd, de försöker huvudsakligen med verbala medel att "väcka de sovande".³⁷ Konspiratörerna tenderar därmed att på smått paradoxalt vis beskrivas som "samtidigt mäktiga och svaga".³⁸ Teorierna som ser konspirationer som historiens drivkraft utgår ofta från att den som tjänar på en händelse måste ha orsakat den, och från att ingenting sker av en slump.³⁹

Idag talar vissa forskare om "konspiracism", som "en ny typ av förklaring för politiska händelser". Konspiracismen uppstod kring år 1800 bland motståndare till franska revolutionen, som skyllde på judarna och/eller hemliga sällskap, grupper som förblivit i centrum.⁴⁰ Augustin De Barruel's storslagna *Mémoires pour servir à l'histoire du Jacobinisme* (1797–98), hade år 1812 översatts till nio andra språk, inklusive svenska. Denna "hemliga-sällskap-mytologiernas bibel"

³⁴ Pipes, s. 50

³⁵ Jason M Wirth: *The Conspiracy of Life. Meditations on Schelling and His Time*, s. 1–2

³⁶ Daniel Pipes definierar konspirationsteorier som *a priori* falska, "rädslan för en icke-existerande konspiration". Några sådana sanningskriterier aktar jag mig för att blanda in i min undersökning. (Pipes, s. 21)

³⁷ Åsard, s. 486; Jaecker, s. 15; Pipes, s. 21–22; Åkerberg, s. 26

³⁸ Jaecker, s. 15. Umberto Eco konstaterar att fascismen alltid är dömd att förlora sina krig då den är fullständigt oförmögen att bedöma sina fienders styrka. Detta eftersom den alltid bygger på konspirationsteorier vilka utmålar fienden som på samma gång enormt stark och enormt svag. (Umberto Eco 2001: *Five Moral Pieces*, s. 81–82)

³⁹ Pipes, s. 42

⁴⁰ Pipes, s. xi; Enda tidigare svenska översättningen av Pipes' *conspiracism* som jag har hittat är "konspirationism", som dock klingar rejält osmidigt. (Åkerberg, s. 26)

utövade stort inflytande på reaktionära rörelser i 1800-talets Europa.⁴¹ En särskild roll i mytbildningarna har sedan dess vikts åt Illuminati, som grundades den 1 maj 1776 av den bayerska professorn och upplysningsmannen Adam Weishaupt, för att bara några år senare krossas av myndigheterna som belade medlemskap i sällskapet med dödsstraff.⁴²

Kring 1873, då Europa efter fransk-tyska krigets högkonjunktur gick in i ekonomisk kris, blommade den moderna antisemitismen upp. Den kan ses som en reaktion på hur abstrakta relationer och stormig parlamentarisk politik började upplösa traditionell auktoritet. Två centrala föreställningar gällde motsättningen mellan nationsbundet "skapande" kapital och "ockrande judar", samt tanken på att en hemlig judisk makt döljer sig "bakom" politiska processer.⁴³ Från 1800-talets slut kan man observera en ren besatthet vid "det judiska frimureriet" i Europa, där frimurarna fick inta rollen som judarnas underhuggare i antisemitiska konspirationsteorier.⁴⁴

Antisemitismen skiljer sig från den äldre kyrkliga antijudaismen genom att flytta fokus från religion till "ras", gå från ogillande till ren skräck för judar, samt tendera att bli en allomfattande ideologi eller livshållning. Den kan förklara *allt*. Judarna framställs inte som blott mindervärdiga utan som hotfullt övermäktiga, vilket skiljer antisemitismen från sedvanlig xenofobisk rasism. Nationalismen är inbyggd i den moderna antisemitismen, genom att judarna som enda folkgrupp framställs som "anti-nation". Mot judisk egoism, kosmopolitism, omstörtaranda och rotlöshet, ställs nationalistisk offerberedskap, patriotism, långsiktighet och jordbundenhet.⁴⁵ Antisemitism utgör därmed en möjlig grund för allianser mellan nationalistiska rörelser i olika nationer.

Efter nazisternas massmord har antisemitismen skiftat fokus. Ofta används en mer vag jargong, man talar om "kosmopoliterna" eller använder vaga uttryck om mäktiga intressen bakom medierna och bankerna.⁴⁶ Fokus har i hög grad flyttats från den judiska "rasen" till den judiska staten (vilket naturligtvis inte betyder att all kritik mot Israels politik är antisemitism).⁴⁷ Utstuderad antiamerikanism kan också ofta ha drag av "strukturell antisemitism", i de fall där den utgår från tankefigurer om hemlig makt, ockrande finanskapital och en "antination" som vill upplösa världens nationer. Både USA och Israel beskrivs ibland som "artificiella" stater som existerar på andras bekostnad.⁴⁸

Apokalyptik är den teologiska termen för läran om en kommande världsomvandling via någon slags katastrof. Apokalyptiken är en form av eskatologi (läran om de yttersta tingen), oftast

⁴¹ Pipes, s. 70-71

⁴² Pipes, s. 62-64

⁴³ Jaecker, s. 25; Hugo Valentin: *Antisemitismen i historisk och kritisk belysning*, s. 55

⁴⁴ Pipes, s. 134-137

⁴⁵ Pipes, s. 27; Jaecker, s. 27-30

⁴⁶ Lööw, s. 290; Jaecker, s. 31

⁴⁷ Pipes, s. 131

⁴⁸ Jaecker, s. 38, 41

utgående från en dualistisk uppdelning mellan den rådande mänskliga världen och den kommande gudomliga. Detta skiljer tydligt de fantasieggande väckelsekristna idéerna om en nära förestående slutstrid, som väsentligen är en importvara från amerikansk fundamentalism, från exempelvis gängse katolsk eskatologi.

Göran Gunner återger en religionsvetenskaplig definition av "apokalyptik som ideologi". Där ingår bland annat förvissning om krisens omedelbara närhet och om att dess hemligheter kan avslöjas genom tidstecken eller profeter, samt en känsla av främlingskap gentemot en dominerande kultur.⁴⁹

Apokalyptikens psykologiska förutsättning är människor i fruktan. Fruktan inför samtiden, framtiden och mänsklighetens fortsatta utveckling. Apokalyptikens sätt att reagera är att bli vän med hotet och att till och med dra fördelar av det.⁵⁰

Ett sista begrepp att definiera är *populism*, som här inte ska förstås i sin slentrianmässigt nedvärderande betydelse. Gemensamt för all populism är att den vill försvara "vanligt folk" mot någon slags "elit". Populismen innehåller alltid en mer eller mindre radikal kritik av status quo, men utgår själv inte från någon tydlig politisk ideologi.⁵¹ Först användes etiketten i USA på 1890-talet av Populist Party, en kortvarig men framgångsrik rörelse som i sin agitation talade om hur en liten grupp "ockrare" iscensatt "en vidsträckt konspiration mot mänskligheten".⁵² Per Wirtén noterar att begreppsparet *folken-eliterna*, populismens eviga utgångspunkt, i våra dagar upplever en renässans.⁵³

⁴⁹ Göran Gunner: *När tiden tar slut. Motivförskjutningar i frikyrklig apokalyptisk tolkning av det judiska folket och staten Israel*, s. 20-21

⁵⁰ Gunner, s. 347

⁵¹ Per Wirtén: *Populisterna. En berättelse om folkets århundrade*, s. 71-72. Wirtén refererar även till hur vissa populismforskare har lånat det medicinska begreppet "syndrom", inte för att patologisera, men för att beteckna populismen som föränderligt fenomen men med ihållande karaktär. När ett flertal olika *symptom* uppträder i en patient, mer frekvent än vad slumpen kan förklara, talas om *syndrom*. (Wirtén, s. 56-57)

⁵² Gardell, s. 287

⁵³ Wirtén, s. 253

2. Samtida konspirationsdiskurser i Sverige

2.1 Exempel ett: new age-miljön

2.1.1 *Insikt* och *Nexus*

Tidskrifterna *Insikt i världen* och *Nexus nya tider* hade liknande inriktning och utgavs av delvis samma redaktion. Debutnumret av *Insikt*, hösten 1997, beskriver ambitionen som att "exponera vem som egentligen drar i samhällets trådar" samt "informera om alternativ forskning i områden som hälsa, ekonomi, arkitektur, energi och personlig utveckling".⁵⁴ Men efter bara två nummer upphörde plötsligt *Insikt*. I stället utkom från 1998, i betydligt tjockare utförande och glansigare omslagspapper, *Nexus nya tider*, som lånade många artiklar från sitt Australien-baserade modernmagasin *Nexus New Times*. Även fortsättningsvis kretsade innehållet kring konspirationsteorier, alternativmedicin och nyandlighet. Men *Nexus* gav ett mer självsäkert och ibland samhällsomstörtande intryck än *Insikt*.⁵⁵

Redaktör blev new age-profilen Lars Adelskog, tidigare lärare vid Axevalla folkhögskola som fick säga upp sig efter att Göteborgs-Posten år 1997 avslöjade att han författat en antisemitisk text under rubriken "Är EU en judegrej?". *Nexus* – som däremot aldrig explicit skrev ut ordet "jude" – såldes i otaliga new age- och hälsokostbutiker runt om i landet, samt i välsorterade tidskriftsbutiker.⁵⁶

Nexus uppgick snart till 80 sidor i A4-format, mer än dubbelt så tjock som *Insikt*. Till detta bidrog, förutom långa översatta artiklar som ofta fick tryckas som följetonger, mängden av annonser. Annonserna är kurshållare, bokförlag, healingcenter och butiker från den nyandliga miljön och försäljare av alternativmedicinska kosttillskott. Vanligtvis placeras annonserna i direkt anslutning till artiklar som kritiserar den etablerade vetenskapen på samma område, så att annonsörernas produkter och verksamheter framställs som "alternativet". Utifrån bredden av annonsörer kan man dra slutsatser att *Nexus* var allt annat än marginell i den svenska new age-miljön.

⁵⁴ Chefredaktören Martin Nilsson i *Insikt* 1/97

⁵⁵ En slags programförklaring finns tryckt på varje innerpärmen i varje nummer:

"Alla människor, oavsett kön, ras, religion, politisk åsikt eller samhällsklass, är odödlighetsväsen /.../

Vi lever på jorden för att vinna erfarenheter, genom vilka vi utvecklas

Många av mänsklighetens problem kan lösas endast genom höjning av medvetandet

Det finns alltid människor som förmår handla rätttrådigt — också i trängt läge";

Ett exempel på det militanta språket ger chefredaktören: "Hela vårt arbete är underbyggt av vår djupa förvisning om att ondskans värde kan störtas. Ingens insats är obetydlig!" (Lars Adelskog: *Trilaterala kommissionen i Sverige*, *Nexus* 1/99, s. 30–31)

⁵⁶ David Lagerlöf: *Nexus. Judehat i den nya tidsåldern*, *Svartvitt med Expo* 2/02, s. 1-6

2.1.2 Alternativmedicin och parapsykologi

Centralt för både *Insikt* och *Nexus* är artiklar som bestämt hävdar att vedertagna medicinska och fysikaliska sanningar är rena lögnar. De alternativa lösningar på mänsklighetens problem som presenteras är ofta minst sagt sensationella.

Exempelvis påstås att "oxygenterapier" kan bota aids, men att sanningen förtigs eftersom läkemedelsindustrin skulle förlora på det (i anslutning till artikeln finns naturligtvis en annons för samma terapier).⁵⁷ Tarmrening, urindrickande och levande föda är andra mirakelkurer,⁵⁸ medan vacciner, flour, p-piller och sötningsmedlet aspartam utpekas som dödliga faror.⁵⁹ Under 1999 ges i två olika artiklar två motstridande förklaringar till vad cancer är, men som bägge utgår från att den etablerade medicinen är ren humbug.⁶⁰

Nexus skriver även om andra former av "alternativ vetenskap"⁶¹, exempelvis en "frienergigenerator" som skulle kunna ge jorden obegränsat med elektricitet. Men "undergrävande grupper och/eller främmande makter" motverkar idén, då det ligger i deras intresse att generatoren inte är fritt tillgänglig för alla utan borde förbehållas "världsregeringen, när den blir beredd att ta ansvar för världen."⁶² Här ser vi ett typexempel på hur artiklarna i *Nexus* ofta knyter vurmen för sensationella rön inom "alternativ vetenskap" till föreställningar om världskonspiration som försöker mörklägga kunskapen.

I nästan varje nummer av *Nexus* finns en eller flera långa texter om "fjärrsyn", en esoterisk teknik för att i ett meditativt tillstånd kunna "se" andra platser. Kretsen kring redaktionen marknadsför kurser i fjärrsyn med en kursledare som påstår sig ha lärt sig tekniken i CIA. Helsidesannonser för kurserna ledsagar de många intervjuerna med och artiklarna om honom.⁶³

2.1.3 Räntefri ekonomi

Särskilt i *Insikt* är ett framträdande tema hur räntan "går på tvärs emot verklighetens lagar".

⁵⁷ Tony van der Valk: *Oxygenterapier*, *Nexus* 2/98, s. 46–49; *Insikt* (1/97, s. 3) berättar, lika sensationellt, om "Doktor Karachs oljekur" som går ut på att man "skvalpar en matsked olja runt i munhålan", vilket påstås kunna "läka de mest olikartade sjukdomar" och göra människor 140–150 år gamla.

⁵⁸ Ingemar Ljungqvist om tarmrening i *Nexus* 4/99, s. 28–30; Johan Niklasson: *Levande föda – framtidens mat* (del ett av fyra), *Nexus* 3/99, 24–30; Lars Adelskog, *Drick urin och bli frisk!*, *Nexus* 2/99, s. 64–68

⁵⁹ *Insikt* 1/97, s. 2 ang. vacciner; Marcus Strömberg: *FLOUR – en århundradets bluff*, *Insikt* 2/98, s. 19–21; Sherrill Sellman: *Det livsfarliga östrogenet*, *Nexus* 1/98, s. 22–29; *Varning för aspartam*, *Nexus* 4/99, s. 38–44

⁶⁰ Dr. Christian Helmrich: *Cancergåtans lösning*, *Nexus* 1/99, s. 64–69. Tumörer uppstår enligt honom genom "chockartade konfliktupplevelser"; Hulda Regehr Clark (*En orsak till all cancer?*, *Nexus* 3/99, s. 32–36) skriver däremot att "Parasiten leverflundrans livscykel i människan orsakar cancer".

⁶¹ Slagrutor är ett exempel (Arne Groth: *Jordstrålning* (del ett av två), *Nexus* 2/99, s. 24–28). Ett annat är påståendet att trädgårdsväxter kan omvandla grundämnen alkemiskt (*Trädgårdens alkemister*, *Nexus* 4/99, s. 10–17).

⁶² Mark M. Hendershot: *Mysteriet med Hendershots frienergigenerator*, *Nexus* 1/98, s. 38–42

⁶³ Lars Adelskog: *Robert Monroe. Vandrare mellan Världar* (del ett), *Nexus* 1/98, s. 8–14; s. 15, 21, 37, 45 i samma nummer; fortsättningar på artikelserien om fjärrsyn i *Nexus* 2/98, 1/99, 2/99; *Intervju med David Morehouse*, del ett av tre, *Nexus* 3/99, s. 38–40; del två i *Nexus* 4/99, s. 48–51

Exponentiell ekonomisk tillväxt beskrivs som farlig. Pengar borde vara ett rent bytesmedel utan eget värde. (Och John F Kennedy, antyds det, mördades därför att han tog upp frågan om penningkontroll och ränta.) Dessa artiklar hänvisar till Silvio Gesell, förespråkaren av räntefri ekonomi, och hans nutida lärjunge Margrit Kennedy.⁶⁴ Konkreta initiativ som framhålls är den räntefria banken JAK, lokala bytesringar (LETS) och alternativa valutor som vuxit fram ur gröna vågen-rörelsen.⁶⁵

"Tidsfaktorekonomi" är ett liknande system som förespråkas av Karl Gustafson i ett par artiklar i *Nexus*. Behövet av en "ekonomisk värdebas med absolut korrektiv" förutsätter enligt honom att ett visst antal timmars generell arbetsplikt ("tidsskatt") helt ersätter inkomstskatterna.

Med full sysselsättning ökar statens skatteinkomster och statsskulden kan amorteras. Detta sänker räntan dramatiskt och gör valutan stark. /.../ Alla skatter utom tidsskatt avskaffas. /.../ Övertid är skattefri. /.../ Missbruk, brottslighet, psykiska och psykosomatiska sjukdomar minskar. Ingen bostadsbrist, låga hyror, eget bostadsägande, delägarskap i företag.

Karl Gustafson förklarar att detta inte är ideologi, utan handlar om objektiva värden med "kärleken som en bakomliggande drivkraft". Han förespråkar en kapitalism utan finanskapitalism.

Motsättningen mellan vänsterpolitik och högerpolitik ser han som falsk, "ett avsiktligt och genialt konstruerat dubbelspel".⁶⁶

2.1.4 Internationell politik och sammansvärjningar

De bägge tidskrifterna inleds varje gång med internationella notiser under vinjetten av ett jordklot. Dessa präglas av en negativ inställning till EU, USA, Nato och Israel (men man skriver positivt om Libyen⁶⁷). *Nexus* kritiserar sanktionerna mot Irak, handelsavtalet MAI, multinationella företag och genmodifierad mat. Den framgryende globaliseringskritiska rörelsen uppmärksammas mycket

⁶⁴ Silvio Gesell (1892-1930) var handelsman och självlärd ekonom som företrädde en slags *völkisch* antikapitalism, inspirerad av Pierre-Joseph Proudhon. Emedan Marx lokaliserade kapitalismens utsugning till *produktionen*, menade Gesell att den skedde i *cirkulationen* och mer specifikt genom räntan. Gesell förespråkade en marknadsekonomi med *Freigeld*, pengar som likt det organiska i naturen "rostade", alltså sjönk i värde i stället för att förränta sig. *Freiwirtschaft*-rörelsen som grundade sig på hans idéer har sedan dess haft stadiga beröringspunkter med högerextrema partier i Tyskland, såväl innan som efter kriget och idag, även om Gesell själv tog avstånd från antisemitismen. Silvio Gesell skrev boken *Die natürliche Wirtschaftsordnung* och utgav tidskriften *Der Physiokrat*. Kanske är de ekonomiska idéer som kommer till tals i *Insikt* just att beteckna som *fysiokratiska*.

För en kritisk diskussion om den rörelse som utgår från Gesell, se Peter Bierl: "*Schaffendes*" und "*raffendes*" Kapital. *Die Tauschringe, die Lehre des Silvio Gesell und der Antisemitismus*

⁶⁵ Marianne Pässe: *Räntan – den felande länken*, *Insikt* 1/97, s. 11–15; *Gröna pengar?*, *Insikt* 1/97, s. 28; Marianne Pässe: *Varför startar någon ett bytes-system med lokala pengar*, *Insikt* 2/98, s. 22–25; Martin Nilsson: *Fyra grundläggande missförstånd om pengar och ränta*, *Insikt* 2/98, s. 25

⁶⁶ Karl Gustafson: *Rättvisa åt alla*, *Nexus* 2/98, s. 6–7; Karl Gustafson: *Vänster-höger-syndromet*, *Nexus* 2/99, s. 8–9

⁶⁷ David G. Guyatt: *Libyen – Den nya världsordningens syndabock*, *Nexus* 2/99, s. 32–38

positivt våren 1999.⁶⁸ Socialism fördöms däremot. Höga skatter anses bestjåla småföretagare.⁶⁹

Makten över medier är naturligtvis ett viktigt tema. *Insikts* redaktör stödjer sig på mediekritik från Maria-Pia Boëthius och Noam Chomsky, och frågar sig varför tidningar inte skriver om "forskning om alternativa läkemedel, forskning i fri energi, och alternativa ekonomiska system". Svaret, kommer han fram till, är att familjerna Rockefeller och Rotschild har kontroll över medieföretagen.⁷⁰ *Nexus* uppmanar läsarna att bojkotta etablerade tidningar, samt samla in material som kan användas för att kartlägga "det hemliga samfund" som "i det dolda har oerhörd makt" i Sverige.⁷¹

Chefredaktören Lars Adelskog formulerar en "arbetshypotes" i första numret av *Nexus*:

Bilderberggruppen är den viktigaste organisationen i ett helt nätverk som arbetar enligt en långsiktig strategi med målet att införa en världsregering, en världsentralbank och en världssarmé.⁷²

De grenar av den stora konspirationen som vanligtvis dyker upp är, vid sidan av nämnda elitdiskussionsklubben Bilderberggruppen, är *frimurarna*, *Trilaterala kommissionen* och *Illuminati*. Som ett led i den hemliga planen för världsregeringen framställs "mångkulturalismen, det vill säga upplösning av nationerna och de nationellt präglade kulturerna."⁷³

Ett lite udda inslag är en artikel i *Insikt* där Gunilla Rudling anlägger ett feministiskt perspektiv på kritiken mot frimurarsällskap och andra elitgrupper, och efterlyser ett samhälle präglad av det "kvinnliga tänkandet".⁷⁴

2.1.5 Ockulta konspirationer

Jüri Lina, en frekvent skribent i *Insikt* och *Nexus* vars böcker ständigt utannonseras, förklarar att illuminaterna kontrollerar frimureriet. Såväl bolsjevikernas revolution i Ryssland som grundandet av EU planerades av dessa "finans- och frimurarkrafter", som "utnyttjar astrologiska kunskaper för att utvidga sin hemliga maktbas". Han skisserar en världshistoria styrd av hur hemlighetsfulla grupper förmår utnyttja stjärnkonstellationer, siffermystik, ockult geometri i stadsplaneringen och visuell symbolmagi.⁷⁵ Svart magi likväl som vit "påverkar vår omgivning i allra högsta grad. Magin

⁶⁸ Om PGA:s aktionsdag i *Nexus* 2/99, s. 4-7. *Nexus* har även tagit in en globaliseringskritisk text av CEO, en globaliseringskritisk grupp med vänster/grön prägel. (*MAIgalomani. Det multilaterala avtalet om investeringar*. Del 1 (av två). *Nexus* 2/98, s. 56-65)

⁶⁹ Anna Elfversson recenserar *Sovjetiskt inflytande i Sverige* av Jüri Lina i *Nexus* 2/99, s. 86-87

⁷⁰ Martin Nilsson: *Den fria pressen i sikte*, *Insikt* 1/97, s. 16-19:

⁷¹ *Nexus* 2/99, s. 9; Lars Adelskog: *Trilaterala kommissionen i Sverige*, *Nexus* 1/99, s. 30-31

⁷² Lars Adelskog: *Bilderberggruppen. Okänd men enormt mäktig*, *Nexus* 1/98, s. 46-47

⁷³ *Bilderberggruppens årsmöte 1999*, del två, *Nexus* 4/99, s. 78. Se även följande: Lars Adelskog: *Bilderberggruppens årsmöte 1999*, *Nexus* 3/99, s. 78; Lars Adelskog: *Bilderbergare propagerar för världsregering*, *Nexus* 2/98, s. 39

⁷⁴ Gunilla Rudling: *Ty makten är din*, *Insikt* 2/98, s. 16-18

⁷⁵ Jüri Lina: *Hur frimurare har utnyttjat astrologi inom politiken*, *Insikt* 2/98, s. 7-10

påverkar biologiska processer."⁷⁶

En återkommande idé är också att frimurarna har skapat EU medelst användande av kabbala, och att EU:s tolv stjärnor egentligen är "en symbol för Israels tolv stammar".⁷⁷ Enligt Jüri Lina styr frimurarna allt från scoutrörelsen till den internationella fackföreningsrörelsen.

Det moderna frimureriet predikar internationalism, socialism (därför blev den svenske frimuraren Hjalmar Branting socialist), kommunism och mondialism (propaganda för världsregering). /.../ Frimureriet står för den verklighetsfrämmande multikulturalismen. /.../ Frimurarna har avstått från nationella känslor, är beredda att förråda sitt fosterland /.../ Vårt samhälle har blivit infekterat av det förvända elitistiska frimureriet. Frimurarna tyranniserar oss. Den stora majoriteten människor anar inte att den är en lekboll i händerna på dessa förslagna krafter. Frimurarna hotar hela världen. När tänker vi sätta stopp för deras olagliga makt?

Målet för frimurarna är "att genomföra illuminaternas fempunktsprogram i Sverige", skriver Jüri Lina vidare. De fem punkterna är: krossandet av all religion, utplånandet av alla nationer och nationalkänslor till förmån för en världsstat, avskaffandet av privategendomen, ett allomfattande spionagesystem samt total likriktning av alla människors fria vilja.⁷⁸

Allra tydligast sammanlänkas de nyandliga perspektiven och konspirationstänkandet i en lång artikel signerad "Life Science Fellowship", som stödjer sig på budskap från "den uppstigne mästaren Kuthumi" och i hög grad refererar den brittiske konspirationsteoretikern David Icke. En klart *gnostisk* världsbild frammanas. Själarna är fångna i en materiell värld, särskilt sedan Atlantis gick under genom "inflytande från negativa makter (utomjordingar?)"

Krafter betecknade som *negativa, mörka, demoniska* och *luciferiska* verkar genom olika dolda brödraskap och utomjordiska livsformer för att förhindra själarnas återvändande hem till Gud. Men även dolda samfund "som tillhör ljuset" är i arbete. De stora massorna är dock "sovande". Artikeln formulerar mycket tydligt själv kärnan för konspirationstänkandet i tidskrifter som *Nexus*:

Vad som allmänt kallas "konspirationsteorin om historien" anser att de viktigaste politiska, ekonomiska och sociala skeendena i världen inte är slumpmässiga utan framkallade, ja i själva verket planerade. De dåliga förhållanden vi ser överallt omkring oss har inte bara råkat bli sådana. Det grundläggande antagandet är att vissa krafter, som inte arbetar för mänsklighetens västa, styr världshistorien i förutbestämda banor. /.../ Utan denna konspirationsteori om historien skulle de ekonomiska kriserna, de stora och små krigen, det meningslösa våldet, bortdöendet av andliga värden och dyrkan av materialismen betyda att vi lever i en absurd värld, som håller på att förvandlas till ett dårhus utan någon giltig orsak. (...) **Bakom alla världsliga konspirationer och mörkläggnings ligger en**

⁷⁶ Jüri Lina: *Frimurarnas mörka historia*, *Nexus* 4/99, s. 18–26

⁷⁷ Lars Adelskog: *Den oheliga triangeln. Om samarbetet mellan maffian, frimureriet och EUs centrala institutioner*, *Insikt* 1/97, s. 5–10. I samma text (även återpublicerad i *Nexus* 2/98, s. 8–13) sätts Europeiska centralbanken i samband med Tempelherrarnas finansrörelse på medeltiden. Se även Jüri Lina: *Frimurarnas mörka historia*, *Nexus* 4/99, s. 18–26; Lars Adelskog: *Bilderberggruppens årsmöte 1999*, del två, *Nexus* 4/99, s. 78

⁷⁸ Jüri Lina: *Frimurarnas mörka historia*, *Nexus* 4/99, s. 18–26

ofantlig kosmisk konspiration. Ytterst syftar den konspiratoriska historieuppfattningen till att avslöja orsaken till människans lidande och smärta. Konspirationforskarna söker efter den enhet som finns bakom masken av skenbar oöverskådlighet. De kämpar för att urskilja och klarlägga de element som förgiftar det historiska skeendets livsflöde.

Texten framför en tes som tycks återkomma i konspirationsteorier av de mest skilda slag: Att en *ny tidsålder* av något slag befinner sig i slutstriden med en *ny världsordning*. Den "nya världsordningen" är "en barbarisk förfalskning av den gudomliga nya tidsålder av rättrådighet" som man själv kämpar för. Därför måste man vara på sin vakt mot rörelser som tycks kämpa för "för miljöskydd, universellt medvetande och global enhet" men i själva verket arbetar för den materialistiska *världsordningen* och inte den andliga *nya tidsåldern*.⁷⁹

Resonemanget har tydliga drag av tillspetsad väckelsekristen apokalyptik. Men som new age-religiös tidskrift tar *Nexus* på olika sätt avstånd från kristendomen. En artikelserie förnekar att Jesus har funnits.⁸⁰ Chefredaktören hänvisar till att "den judisk-kristna kulturen" är genetiskt väsensfrämmande: "också vi nordbor är ursprungsfolk /.../ Vad är naturligare för oss än att åter skänka 'den forna seden' vår aktning? Den ligger oss ändock i blodet. Gör kristendomen det?"⁸¹ Många av hans artiklar handlar annars om *hylozoiken*, en esoterisk lära som åberopar sig på Pythagoras.⁸²

2.2 Exempel två: Den väckelsekristna miljön

2.2.1 Tidskriften *Flammor*

Flammor från den himmelska elden utges av Holger Nilsson i Vetlanda, med fyra nummer per år.⁸³ Någon uppgift om upplaga har inte stått att finna, men det finns skäl att tro att det rör sig om åtskilliga tusen. Ibland görs satsningar där tidningen skickas ut till en stor mängd frikyrkoförsamlingar.⁸⁴ Holger Nilsson är även flitig predikant, inte bara hemma i Vetlanda Metodistkyrka utan även i andra frikyrkoförsamlingar runt om i landet, samt i närradio och lokal-TV. Tidigare har han gett ut boken *New Age banar väg för Antikrist* (Evangeliipress, 1990).

Ambitionen för *Flammor* är att vara "ett språkrör för väckelse", "VÄCKA upp från kristen

⁷⁹ Life Science Fellowship: *Att avslöja det stora bedrägeriet*, *Nexus* 2/99, s. 44–49. Fetstil i original.

⁸⁰ Roger Viklund: *Jesus. Hur myten uppstod* (del 1), *Nexus* 1/99, s. 38–45; del två i *Nexus* 2/99, s. 54–63

⁸¹ Lars Adelskog: *Den forna seden – en dokumentation*, *Nexus* 4/99, s. 45–47

⁸² Se exempelvis Lars Adelskog: *Vad Pythagoras lärde om livets mening*, del ett av tre, *Nexus* 2/99, s. 18–23; forts. i 3/99, s. 60–66; 4/99, s. 56–63

⁸³ Som ägare står stiftelsen Skandinaviska Världsmissionen. Första numret av *Flammor* är daterat så tidigt som 1959.

⁸⁴ *Flammor* 4/01, s. 19. Under år 2001 uppges prenumerantalet ha stigit med 700

likgiltighet".⁸⁵ En genomgång av innehållet mellan nr. 1/97 och 4/03, visar dock att ett fåtal nischer är fullständigt dominerande. Framför allt är dessa EU och Israel, vilka tolkas utifrån olika bibelverser: EU utifrån nytestamentliga Johannes uppenbarelser, Israel utifrån valda gammaltestamentliga avsnitt.

Sina "profetiska" ambitioner sammanfattar Holger Nilsson i en slogan: "Flammor är först med nyheterna. Vi skriver om dem innan de händer."⁸⁶

2.2.2 EU som Antikrists kontrollsamhälle

Varianter på rubriken "Europa i profetiskt ljus" är väldigt vanliga i *Flammor*. Utvecklingen av Europeiska Unionen ses som en utveckling där "scenen för Antikrist byggs upp" genom att "Blinda ledare leder folket emot maktkoncentration och diktatur."

Ordet "kontrollsamhälle" är den vanligaste karaktäristiken på det samhälle som sägs växa fram genom bland annat Schengenavtalet, ID-kort, streckkoder, mobiltelefoner och betalkort. När nyhetsmedierna tar upp dessa ämnen brukar artiklarna kommenteras i *Flammor*, och slutsatsen pekar nästan alltid i riktning mot ett par återkommande figurer: streckkoder på mänsklig hud, och datorchips under huden.⁸⁷

Alltsomoftast handlar det om tolkningar av Uppenbarelseboken 13:16-18:

Och det [Vilddjuret/Antikrist] ser till att alla, höga och låga, rika och fattiga, fria och slavar, får ett märke på högra handen eller på pannan
och att ingen kan köpa eller sälja utan att ha märket, odjurets namn eller talet för namnet.

Här behövs vishet. Den som har förstånd skall tolka odjurets tal, ty det är en människas tal, och talet är 666.

En nyckelfras i sammanhanget är "det kontantlösa samhället", vilket beskrivs som det antikristliga målet med EMU-projektet. Ett omslag avbildar ett euro-mynt och förkunnar: "Gemensam valuta i den yttersta tidens stormakt banar väg för antikrists märke".⁸⁸

När folk gått med på att ersätta mynt och sedlar med olika betalkort och cashkort, så kommer nästa steg.

Det lilla mikrochip som finns i korten kommer sedan att överföras på människan. Det sker

⁸⁵ Programförklaring på innerpärmerna av varje nummer.

⁸⁶ *Flammor* 1/99, s. 12

⁸⁷ Se t.ex. *Flammor* 4/98, temanummer om "Det nya Europa – ett framväxande kontrollsamhälle" med särskilt fokus på ID-kort och datachips, tryckt i extra stor upplaga för att "få ut information om det som nu händer i Europa". Några karakteristiska förstasidesrubriker: *Flammor* 2/01: "Snaran dras åt kring Europas folk", *Flammor* 2/02: "NEJ till ett enhetligt ekonomiskt system som Bibeln varnar för skall komma i den yttersta tiden", *Flammor* 3/03: "Det profetiska ordet om EU/EMU har i media nått ut till svenska folket";, *Sverige maktlöst inför EU-vilddjuret*, *Flammor* 4/03, s. 8–9

⁸⁸ Omslag till *Flammor* 1/02, samt *Stort steg mot antikrists märke*, s. 5–9

genom en injektion och placeras under huden på handen eller i pannan.
Då har vi uppfyllelsen av Upp. 13:16 /.../ vid det antikristliga rikets inbrytande.⁸⁹

Intressant nog publicerar *Flammor* in en artikel om under-huden-temat skriven av konspirationsteoretikern David Icke, *EMU-projektet banar väg för ett mikrochip under huden*.⁹⁰ Att han är icke-kristen tas anmärkningsvärt nog till intäkt för hans trovärdighet, eftersom "ingen kan beskylla honom för att tala för den kristna saken". Enligt honom vill "finans- och affärsvärldens manipulerare"⁹¹ införa en världsvaluta som saknar fysiska pengar. I stället ska det vara "en streckkod som införs under huden på varje människa", kopplat till en centraldator.

Samma framtidsvision uttrycks i *Flammors* egenproducerade texter,⁹² där det uppmanas till bojkott mot alla slags betalkort.⁹³ Skiljelinjen mellan de människor som i den yttersta tiden kommer att knytas till den ondes rike respektive Guds, kommer att gå mellan de som accepterar att ha datachip under huden och de som vägrar.

Antikrist kommer vid sin ankomst till jorden att utnyttja ett redan existerande kontrollsystem⁹⁴ – och detta levereras av EU, dit hela diskursen om kontrollsamhället oupphörligen knyts. En artikel om skärpta krav på märkning av boskap för att få jordbruksstöd har rubriken "*EU skärper tonen. Vilddjuret kräver lydnad*".⁹⁵ Ibland används orden "EU", "Vilddjuret" och "Antikrist" helt synonymt.⁹⁶

Paralleller mellan EU och Romarriket ägnas visst intresse.⁹⁷ I ett par artiklar jämförs EU med den bibliska berättelsen om Babels torn (ett undantag från regeln att EU analyseras utifrån nytestamentliga verser). En av kommentarerna landar i ett bibliskt försvar av nationalstaten: "Lägg märke till att Guds plan innefattar 'gränser'. Det är just gränser som monteras ner i Europa nu".⁹⁸

⁸⁹ *Flammor* 1/99, s. 5–6

⁹⁰ *Flammor* 1/99, s. 7–10

⁹¹ Att formuleringen "finans- och affärsvärldens manipulerare" har kraftiga antisemitiska konnotationer och naturligtvis läses som en syftning på "judarna" av en del av David Ickes anhängare, det behöver väl knappast påpekas.

⁹² Se exempelvis: *Vägen banas för det antikristliga systemet*, *Flammor* 2/00, s. 11; *Stegvis utveckling mot vildjurets märke*, *Flammor* 1/00, s. 14–15; *Utvecklingen mot vildjurets märke*, *Flammor* 4/00, s. 10; *Vilddjursnaturen visar sig allt mer*, *Flammor* 2/00, s. 12–14; *Vildjurets märke kan snart bli verklighet*, *Flammor* 2/02, s. 4–8; kyrkoherde Erik Schörling: *EU ska ses i ett profetiskt ljus*, *Flammor* 2/02, s. 9–10

⁹³ *Flammor* 1/99, s. 5–6, 11

⁹⁴ *Flammor* 4/98, s. 8–13

⁹⁵ *Flammor* 4/99, s. 6

⁹⁶ Se exempelvis *Flammor* 4/02

⁹⁷ *Flammor* 1/02, s. 11

⁹⁸ *EU – vår tids Babelsbygge*, *Flammor* 2/99, s. 11–13; *Europeiska stormaktsbygget är profetiskt förutsagt*, *Flammor* 4/02, s. 3–7

2.2.3 Apokalyptik med Jerusalem som nav

Oftast relaterar *Flammors* omslagsbilder till Israel, Jerusalem och det judiska folket.⁹⁹ Samma tema upprepas: Staten Israel är ett "tidstecken", som visar att slutstriden mellan gott och ont står för dörren.¹⁰⁰ I slutet av 2001 anordnade Holger Nilsson och kretsen kring *Flammor* en stödmanifestation för Israel i Vetlanda.¹⁰¹

Staden Jerusalems centrala apokalyptiska roll understryks inte minst i bild.¹⁰² Särskilt intresse ägnas varje möjlighet att riva klippmoskén och återuppbygga templet.¹⁰³

Det är inte FN:s generalförsamling som är den högsta auktoriteten när det gäller Guds egendomsfolk – det är Gud själv. /.../ Många kan förledas till att ta ställning utifrån en helt mänsklig synpunkt, därmed kommer man också fel i hela frågan.¹⁰⁴

Staten Israels upprättande är inte i första hand att betrakta som politiskt, utan som profetiskt. Varje gång vi hör om Israel är det som en profetisk hälsning från Gud och budskapet är:
Jesus kommer snart!¹⁰⁵

Palestinsk terrorism sätts nästan aldrig i samband med regionens politiska läge. Ibland förklaras den med hänvisningar till arabernas inneboende egenskaper, bland annat i ett läsarbrev från en kristdemokratisk kommunpolitiker i Eksjö.¹⁰⁶ En ledartext jämför palestinierna med "blodtörstiga hyenor".¹⁰⁷

Ämnet krig behandlas i ett närmast entusiastiskt språkbruk. Även om det inte sägs rakt ut, blir intrycket att *Flammor* välkomnar storskaligt krig i Mellanöstern och definitivt inte är intresserade av att bidra till en fredlig utveckling. Rubriker som *Låt dig inte luras av s.k. fredsförhandlingar* och

⁹⁹ Med undantag för en period: Efter nummer 2/1998, ett temanummer till femtioårsdagen av staten Israels utropande, upphör tidskriften helt med att ta upp ämnet i ett års tid, utan kommentar.

¹⁰⁰ Se exempelvis *En varning, Flammor* 1/98, s. 3–5

¹⁰¹ *Nu är det dags att stå upp för Israel, Flammor* 4/01, s. 4–5

¹⁰² Se omslag till *Flammor* 2/97, 4/00 och 1/01, samt artikeln *Jerusalem – alltmer i händelsernas centrum, Flammor* 3/00, s. 16:

"Vi måste ha klart för oss, att när det gäller fredsförhandlingarna och Jerusalem, så är det djupast sett en fråga av största andliga betydelse och vikt! /.../

Guds frälsningsplan är knuten till Jerusalem. /.../ Det är också dit, till judarnas land och huvudstad, inte palestiniernas land och huvudstad, som Jesus skall återvända.

Detta vet Guds fiende om och han kommer att göra allt för att försöka ödelägga Guds plan, men han kommer att misslyckas. Men vi kan räkna med stor dramatik och turbulens i slutskeendet".

¹⁰³ *Sensationella uppgifter i Israel förberäddar att ett nytt tempel kan bli aktuellt, Flammor* 2/97, s. 8; *Grundstenen till det nya templet i Jerusalem, Flammor* 1/98, s. 6–9

¹⁰⁴ Ledare i *Flammor* 2/97, s. 2

¹⁰⁵ *Staten Israel – största profetiska händelsen på 2000 år, Flammor* 1/00, s. 9

¹⁰⁶ "Vår ärkebiskop har nyligen uttryckt, att vi ska ta hit så där ungefär 50000 palestinier till vårt land. Var skall vi få all den sten ifrån som då skulle behövas?", skriver Kid Kumlin, som även är kommunpolitiker (kd) i Eksjö. (*Brev till Gud, Flammor* 4/00, s. 5; Kristdemokraterna, <http://www.kristdemokraterna.se/person.asp?id=17300&kod=K0686>)

¹⁰⁷ *Flammor* 1/97, s. 2

återkommande profetior om att storkrig pekar oundvikligen däråt.¹⁰⁸

Anmärkningsvärt är USA:s närmast totala frånvaro i tidskriften, trots att den noggrant följer utvecklingen i Mellanöstern. Enda undantaget är strax efter terrorattackerna den 11 september 2001, då USA tas upp på en enda sida. Kännetecknande nog diskuteras händelsen enbart som ett led i höjandet av spänningen i Mellanöstern. Några konspirationsteorier om att andra än islamister skulle ha legat bakom förekommer inte.¹⁰⁹

Den väckelsekristna variant av sionism som *Flammor* företräder har ingenting att göra med respekt för det judiska folkets rätt att avgöra sina egna livsvillkor. I den apokalyptiska dramaturgin är judarnas roll klar, de ska återuppbygga sitt tempel bara för att "ta emot sin Messias" och alltså avsäga sig sin judiskhet. I en artikel förklaras historisk antisemitism och Förintelsen som Guds straff för att den väntade masskonverteringen ännu inte inträffat:

Efter det att judarna inte tog emot den utlovade Messias, har det judiska folkets historia varit fyllt av lidande i ca 2000 år.¹¹⁰

2.2.4 Övrig demonologi

Förutom ovanstående teman, finns ett par andra som återkommer flera gånger. Ett är kampen mot Darwins evolutionsteori, vilken i ett temanummer om frågan beskrivs som "århundradets villfarelse" med "ursprung från Djävulen".¹¹¹ Ett annat är kampen mot homosexualiteten. Ledaren för frälsningsarméns kår i Hallsberg sammankopplar i en artikel frosseri, spelande och sodomi som "tidstecken".¹¹² Föreställningen om en mäktig "homosexlobby" som tagit makten över massmedierna återkommer.¹¹³ Pingstvännen och kristdemokraten Roland Nelsson skriver i en artikel att Norden tack vare kristenhetens bön en gång har räddats från att bli satellitstater till Sovjet, och att vår tids uppgift måste vara att på samma sätt avvärja det homosexuella hotet genom att be för "de folkmoraliska lagarnas bevarande".¹¹⁴

Naturkatastrofer och miljöförstöring som tecken på den yttersta tidens närmande är teman som tas upp i *Flammor* av Berndt Isaksson, pastor i Vetlanda Metodistförsamling.¹¹⁵ Denne och Roland Nelsson bor bägge i Vetlandatrakten och framstår som nära allierade med redaktören Holger Nilsson, som annars tycks skriva det allra mesta av innehållet själv.

¹⁰⁸ Se exempelvis *Låt dig inte luras av s.k. fredsförhandlingar*, *Flammor* 2/97, s. 11; *Går Israel mot ett nytt krig?*, s. 12

¹⁰⁹ *Allvaret tilltar i Mellanöstern*, *Flammor* 4/01, s. 3

¹¹⁰ *Judarnas församlande i vår generation – det största tidstecknet*, *Flammor* 1/00, s.8

¹¹¹ *Flammor* 3/98, s. 2–3

¹¹² *Flammor* 2/01, s. 13–15

¹¹³ T.ex. *Flammor* 4/97, s. 12

¹¹⁴ *Flammor* 1/97, s. 8-12. Nämnas kan att Roland Nelsson 1995 var en av kristdemokraternas kandidater till Europaparlamentet. Samma år väckte han uppmärksamhet genom att kräva att homosexuella skulle förbjudas att sitta i riksdagen. (*Nya Dagen*, 1996-09-13, s 1, "Homosexuella i kd bildar nätverk").

¹¹⁵ *Flammor* 4/99, s. 11; 2/00

Oftast beskriver *Flammor* de personer som driver på utvecklingen i vad man ser som antikristlig riktning som "blinda" verktyg. Det är Satan själv, snarare än någon medveten mänsklig konspiration så som det ofta framställs i *Nexus*, som är aktören på den onda sidan.

Ett undantag är skildringar av ockulta grupper. *Flammor* varnar för new age-andlighet och idén om inträdet i vattumannens tidsålder, vilket beskrivs som att ansluta sig till Antikrists rike.¹¹⁶ Frimurarna och det allseende ögat i pyramiden på dollarsedlarna kopplas samman med ockulta gruppers arbete för att den antikristliga världsordningens inträde. Holger Nilsson säger sig inför millenieskiftet ha fått uppgifter om att en "grotesk ceremoni" ska genomföras inne i den största pyramiden i Egypten, i syfte att "försöka frammana Lucifer själv."¹¹⁷

Han skriver också om hur narkotika är Satans verktyg i den yttersta tiden¹¹⁸ och om hur "olika former av djävulssällskap" medelst hemliga ritualer sår split i kristna äktenskap.¹¹⁹

2.2.5 Kjell Sjöberg

Första upplagan av Kjell Sjöbergs bok *Låt varna er* kom ut 1983 fick ett entusiastiskt mottagande i pingströrelsens tidning *Dagen*.¹²⁰ Tio år senare hade den tryckts i lika många tusenden, och idag säljs boken bland annat i Citykyrkan i Stockholm.

Som "profetisk" litteratur från väckelsekristenhetens miljö tillhör *Låt varna er* samma genre som tidskriften *Flammor*. Även här beskrivs en gudomlig plan för världen där judarnas omvändande till kristendomen har en avgörande plats, emedan Europas enande ses som plattformen för det antikristliga riket och ett återupprättande av det gamla Rom¹²¹, och det varnas för ett framväxande "kontrollsamhälle" med kretskort under huden. Men konspirationstänkandet får en mer framskjuten plats, så att det ges en närmast heltäckande världsbild byggd på hur hemliga sällskap som styr världens skeenden.

Såsom konspiratörer utpekas frimurarna, Illuminati, Bilderberggruppen, Trilaterala kommissionen, "superbankirerna" och new age-rörelsen. Övergripande mål för deras "antikristliga uppror" beskrivs som en "världsregering" och ytterst frambärandet av en falsk Messias.¹²²

Kjell Sjöberg berättar att det var genom sitt arbete i den högerkristna organisationen *Förebedjare för Sverige* som han blev allt mer övertygad om existensen av någon slags konspiration, förgrenad bland politiker, massmedia och kyrkliga instanser. Endast så, menar han, det kan förklaras "att vi får

¹¹⁶ *Inför ett nytt årtusende*, *Flammor* 4/99, s. 12; *Kampen hårdnar: Antikrist eller Kristus*, *Flammor* 3/00, s. 14

¹¹⁷ *Antikrists krafter i verksamhet inför år 2000*, *Flammor* 4/99, s. 13

¹¹⁸ *Flammor* 1/97, s. 13–15

¹¹⁹ *Flammor* 2/02, s. 11

¹²⁰ "En brandfackla i tiden. En upplysande bok med berättigade varningar", skrev recensenten Sigvard Svärd. (*Fantasier eller realism? Hemliga sällskap mitt ibland oss*, *Dagen* 1983-11-30, s. 4–5)

¹²¹ Sjöberg, s. 33–34, 77

¹²² *ibid.* s. 7, 19, 138

lagar, som majoriteten av folket inte vill ha /.../ lagar som i stället tjänar dolda mystiska intressen". När riksdagen stiftande av en namnlag som enligt organisationen "innebar en upplösning av namngemenskapen i familjen" och en ökning av personnumrens betydelse, då blev Kjell Sjöberg övertygad om en "laglöshetens hemliga sammansvärjning, som manipulerar folket och lagarna för en världsregerings syften".¹²³

2.2.6 Globalisering

Världsregering betecknar upplösningen av nationalstaternas suveränitet, pådriven av det globala kapitalet – alltså vad som i senare debatt har kommit att kallas globalisering. För Kjell Sjöberg är detta inget som sker av en slump eller till följd av ekonomiska lagar eller teknisk utveckling. I frontlinjen står bland andra Trilateral kommissionen, beskriven som en samordning av "kapitalismens krafter".

Det är ett hot för dem, när nationer alltför starkt hävdar sin nationalitet och vill stänga sina gränser för den internationella handeln och inte låta det internationella kapitalet få fritt spelrum.¹²⁴

Globala företag är "skapade för att spela ut nationerna". Liksom i *Flammor* används historien om Babels torn i värnandet av nationalstaten:

För att inte byggandet av världsriket skulle lyckas, gav Gud folken olika språk och delade upp dem i nationer (...) När Kristus kommer, är det dags att avskaffa nationsgränserna. Gör vi det i förväg, inbjuder vi till kaos och förstörelse.¹²⁵

2.2.7 Frimurarna och Illuminati

Frimurarnas plan uppges gå ut på att skapa ett gudlöst samhälle av anarki och tumult, vilket ska få massorna att välkomna den nya världsordningen. Kjell Sjöberg talar om

ett tänkande, där man skapar ytterlighetssituationer och använder terrorister, ateister och kristna för att nå ett mål, som ingen av dessa har tänkt sig, men som ligger mitt emellan allt detta, nämligen det sataniska riket. Sammansvärjningens syften är så stora, och medlen man använder för att förverkliga dessa är så långsökta, att vanliga människor aldrig tänker i sådana banor. Det är därför, som sammansvärjningen är så svår att upptäcka. (...) Frimurarna står bakom fredsrörelser, likväl som de understödjer krig och revolutioner.¹²⁶

Vidare infiltrerar de kristenheten med liberalteologi. Frimurarnas andliga innehåll tolkas som "religionsuppblandning" eller "tvär-religion", ett försök att förena den sanning man menar finns i

¹²³ ibid, s. 11–12

¹²⁴ ibid, s. 80–81

¹²⁵ ibid, s. 82–83

¹²⁶ ibid, s. 21, 33–34

varje religion till *en*. Detta innebär enligt Kjell Sjöberg ett grovt brott mot det budord som förbjuder avgudadyrkan, utöver att hemlighetsmakeri i sig är okristligt.¹²⁷

Enligt Kjell Sjöberg kontrolleras frimurarna i sin tur av *Illuminati* (namnet tolkas både som "upplysning" och "Lucifer"). Dessa håller även nyckelpositioner inom medier och myndigheter och gör anspråk på att kontrollera USA:s regering (vilket bevisas av pyramiden med det allseende ögat på dollarsedlarna).¹²⁸ Målsättningen uppges vara avskaffandet av alla existerande regeringar, av privat ägande, av arvsrätten, av patriotismen, av alla religioner och av familjen, samt upprättandet av en världsregering med Lucifer på tronen.¹²⁹

Det skulle bli ett samhälle, där äktenskap och familj avskaffades, där fri sexualitet och homosexualitet uppmuntrades, där föräldrarnas ansvar för barnen skulle överföras till staten. (...) Weishaupt glorifierar det onda. Han var speciellt intresserad av könsroller och av att forma kvinnor till militanta feminister.¹³⁰

2.2.8 Platon

I *Staten* av Platon finner Kjell Sjöberg det mest fullständiga uttrycket för konspiratörernas totalitära samhällsvision, "en demonisk profetia från avgrunden om Satans rike i den yttersta tiden". Han finner hyllandet av homosexualitet, fri abort, familjens upplösning, kvinnligt heltidsarbete, feminism och "någonting, som liknar vår tids barndaghem".

Allt detta säger naturligtvis mycket om vilka nutida samhällstendenser som Kjell Sjöberg uppfattar som hotfulla. Vidare karakteriserar han Platons idealsamhälle som ett klassamhälle, där den konformistiska "massmänniskan" fostras fram och där staten "upphöjt sig till högsta lag". Ungdomar "manipuleras med sport och musik och droger", ty vissa sorters "musik, takter och kroppsörelser" kan användas för att manipulera massor till "galenskap, nedrighet och fräckhet".¹³¹ Förutsättningen för "en befrielseörelse mot sammansvärjningshotet" är ett "uppvaknande" hos enskilda individer, vilket måste "ledas under Kristi herravälde som en strid för hans messiasrike".¹³²

2.2.9 Kontrollsamhälle och ocker

Ett citat ur Ordspråksboken 22:7, "den som lånar blir långivarens slav", används för att påtala "ekonomisk krigföring". Kjell Sjöberg menar att en "världselit" av "superbankirerna", genom kombinationen inflation och terror, "två onda krafter, som arbetar i samma riktning", kan ta makten

¹²⁷ ibid, s. 17–18, 42–43, 58

¹²⁸ ibid, s. 35, 38–41, 49

¹²⁹ ibid, s. 37, 39

¹³⁰ ibid, s. 39–40

¹³¹ ibid, s. 92–98

¹³² ibid, s. 90, 10–11

genom att sätta nationer i konkurs över en natt. Privatpersoner "lockas av lättvindiga krediter genom kontokortsföretagen", lantbrukare och småföretagare skuldsätts systematiskt, hela nationer förslavas målmedvetet in i ett "skruvstäd".¹³³

Konspiratörerna är i färd med att avskaffa pengarna och ersätta dem med "en central dataanläggning, som kommer att kunna spåra varje transaktion". Systemet kommer att "eliminera all frihet" och "rätten till ett privatliv". Som själva inkarnationen av Antikrist profeteras faktiskt "en jättelik självprogrammerande dator med potential att numrera alla människor på jorden".¹³⁴

"Kontrollsamhället" drivs fram av fiffel, skatteflykt och snatteri – saker som maktens män uppmuntrar just i syfte att kunna legitimera den ökade kontrollen. Mönstret av *motsatsernas enhet* förekommer alltså även här: Kjell Sjöberg förklarar att kontrollsystemen och den brottslighet som de är ägnade att bringa ordning i, i själva verket är en del av samma onda plan, två företeelser som manipulerats fram i syfte att nå samma mål. Vi känner igen beskrivningen av Johannes uppenbarelser: Alla människor ska kodmärkas med kretskort under huden samt sina personnummer som streckkod i pannan.¹³⁵

2.2.10 Kabbalism

Kapitel 15 har den fantasieggande titeln "Kabbalan, 666 och EAN-koden", där streckkodernas verkliga syfte som hemliga budskap förklaras som ett uttryck för kabbala, den judiska mysticismen. Judarna delas upp: dels finns vissa bra judar, som inom kort kan förväntas erkänna Kristus och överge sin judiska religion, men "somliga judar är mer hemma i den kabbalistiska litteraturen".¹³⁶ Kjell Sjöberg skriver att det hebreiska ordet för "att leva" har ett kabbalistiskt talvärde som motsvarar 666 (vilket kan förstås att judiskt liv är av Antikrist), samt att även systemet för streckkoder på varor är "byggt på ett 666-system".¹³⁷ Kabbalan uppges också vara "frimureriets och de hemliga ordnarnas drivkraft".¹³⁸

Kjell Sjöberg ägnar mycket text åt att referera till valda delar i kabbalans historia. Något likhetstecken mellan kabbalism och judendom sätts visserligen inte, utan kabbalismen beskrivs som en judendom som "gått vilse". Men enda vägen för judarna att *inte* "gå vilse" är att erkänna Jesus Kristus som Messias.

Att judarna är *Guds egendomsfolk* är själva utgångspunkten för den antisemitiska ekvation som Kjell Sjöberg uppställer:

¹³³ ibid, s. 103–104

¹³⁴ ibid, s. 106–108

¹³⁵ ibid, s. 108–109, 111–112, 118)

¹³⁶ ibid, s. 135

¹³⁷ ibid, s. 116–117

¹³⁸ ibid, s. 54–55, 120

Judarnas religion och det förbund, som Gud slutit med dem, ger dem en särställning i förhållande till andra folk och ett speciellt ansvar för världen. (...)

Särställningen ger dem ett större ansvar, då de står inför vägval. De måste hela tiden välja mellan att bli till välsignelse och att bli till förbannelse. Alla deras beslut har konsekvenser för andra folk. När de fattat felaktiga beslut, har Gud dömt dem hårdare än andra folk.¹³⁹

Här legitimeras alltså åter övergrepp mot judar såsom Guds straff för att de inte betett sig så som den väckelsekristna planen föreskriver. Judarna kommer att straffas om de inte som folk håller sig borta från avgudaktiga företeelser, såsom finansvärlden, new age och frimureri, liksom kosmopolitiska projekt i allmänhet ("förmågan att tänka globalt" påstås ligga i judarnas natur). Utöver att konverteras till kristendomen, skall judarna förmås att bli till en *nationalstat* av västeuropeiskt snitt, och bygga sin gruppidentitet på detta.¹⁴⁰

2.2.11 Striden mellan Messias-alternativen

I den yttersta tiden kommer det finnas "två messiasalternativ", ett från himlen och ett från avgrunden.

Kristus vill också en världsregering, (...) fred och avrustning.

Men Antikrist kommer att locka med exakt samma sak. Antikrist kommer med en imitation av Guds plan, en så skickligt gjord förfälskning att skillnaden kommer att synas hårfin mellan det falska och det äkta.¹⁴¹

Frimurarna, förklarar Kjell Sjöberg, har vackra visioner. Men eftersom de inte utgår från Kristus och Bibeln, så "finns det inga prototyper", ingen "förankring i fasta värderingar".¹⁴² Bokens centrala budskap handlar om vikten av att separera världsriket från Guds rike. Utifrån detta skisseras ett konkret politiskt projekt.

Om staten sätter sig över Guds lag /.../ så skall inte längre medborgarna lyda staten. Då är det en medborgerlig plikt att göra uppror. /.../

Uppropet bör i första skedet vara protester. I ett andra skede bör icke-våldsmetoder användas för att protestera mot laglösheten och makteliten. I tredje skedet bör folket uppmanas att flyt samhället och bilda ett parallellsamhälle. Samhället har nu nått det bottenläge, där protesten som ett första stadium måste starta.¹⁴³

¹³⁹ ibid, s. 132–133

¹⁴⁰ ibid, s. 133, 135–136

¹⁴¹ ibid, s. 137–138

¹⁴² ibid, s. 47, 101

¹⁴³ ibid, s. 96–97

2.3 Exempel tre: Politiken.biz

2.3.1 Bakgrund till sajten

Yrsa Haggström berättar hur hon på 1990-talet var medlem och politiker i Ny Demokrati och kom att göra en hemsida om sin kamp mot förskingringar och maktspel inom partiet. Efter Ny Demokratis fullständiga sammanbrott bytte hon inriktning på hemsidan till att försöka "visa oss vanliga människor de olika spelreglerna som gäller inom världspolitiken". Så tillkom *Politisk Hemsida* (här benämnd *Politiken.biz* efter sin webbadress) i november 2001. Samhällsklimatet präglades då starkt av *War on terror*, vars fortsättningar har fått en ganska dominerande plats på hemsidan.¹⁴⁴ Men där finns också Yrsa Haggströms personliga historia om hur hon är arbetslös, försöker driva en butik, får a-kassan indragen, tvingas sälja sitt hus, känner sig felbehandlad av myndigheter och bråkar med rivaliserande fraktioner inom Ny Demokrati.¹⁴⁵

De 512 HTML-dokument som undersökts är en blandning av översättningar, referat och omskrivningar ur mainstreammedia, debattartiklar ur olika tidningar, slarvigt översatta artiklar av utländska konspirationsteoretiker och egna reflektioner.

Artiklarna som rör svensk respektive amerikansk politik är i hög grad kopierade från dagstidningar (ofta utan angivande av källa) eller från politiska debattörer från ganska skiftande läger. Även större delen av de många artiklarna om Irak-kriget är tagna från dagstidningar, medan material om övervakning och personlig integritet hämtas från debattören Pär Ström. När ämnet är Israel är källorna däremot oftast av utpräglat konspirationsteoretiskt slag. Detsamma gäller vissa händelser med egna avdelningar på Politiken.biz: Morden på Olof Palme och Anna Lindh, Estonia, tsunami-katastrofen. En stor mängd artiklar har även konspirationsteorier som huvudtema, ibland med esoteriska inslag och i vissa fall av grovt antisemitisk karaktär.

2.3.2 Svensk politik

Diskursen kring svensk politik och det svenska samhället på Politiken.biz¹⁴⁶ präglas av antisocialism och missnöje, med korruption och en dåligt fungerande välfärdsstat. De tar "vanligt folks" ställning gentemot stat och storföretag. Utan tvekan rör det sig om en *populistisk* diskurs, som nog närmare kan bestämmas som en *högerpopulism*.

Men enskilda texter har ett budskap som nog snarare uppfattas som "vänstervridet". Många är exempelvis tagna från tidningen ETC och kan då uttrycka missnöje med exempelvis

¹⁴⁴ I [presentation.htm](#) uppger Yrsa Haggström att hon gick med i NyD 1996, i [smaland.htm](#) uppges däremot året 1992

¹⁴⁵ [skitinnehall.htm](#), *Vem bryr sig?* (indexsida)

¹⁴⁶ [index_svpolitik.htm](#), *Artiklar angående svensk politik* (indexsida)

fallskärmsavtal, koncentrerat ägande av medierna och orättfärdiga åtgärder mot arbetslösa.¹⁴⁷ Sveriges EU-medlemskap och EMU angrips. Bekymrade redogörelser om fattiga barnfamiljer och långa vårdköer förekommer i stort antal, med ett särskilt socialt patos för sjukskrivna, långtidsarbetslösa och pensionärer. Mer polemiska artiklar angriper socialdemokratin för att vanstyra landet efter sovjetisk modell. "Socialistpamparna" tvingar folket till soppkök eftersom de höga skatterna inte tillåter "människor att hederligt leva på sin lön".¹⁴⁸ En del texter har hämtats från den mörkblåa högertidskriften *Contra*. Manliga småföretagare med rättsliga problem lyfts typiskt fram som frihetskämpar i strid med ett tyranni. En text om småföretagares situation tar ställning mot både LO och storföretagen, och för den obskyra "tidsfaktorekonomi" vi känner igen från *Nexus*.¹⁴⁹

listan på socialisternas övergrepp har blivit mycket lång. De har förstört skolan och förgiftat det andliga kulturlivet. De har avfolkat stora områden i Sverige (...) Människorna har formats till lydiga centralstyrda medborgare eller biologiska robotar (...) Jämlikhet på de begåvades bekostnad försämrar för alla. (...) Förebilden har förblivit Sovjetunionen och illuminaternas idealland.¹⁵⁰

Bland "socialisternas övergrepp" finns också "massinvandringen" och "den leninistiska invandringspolitiken".¹⁵¹ Nedskärningar i sjukvården skylls på invandringen, och Politiken.biz återpublicerar flera texter från Nationaldemokraterna om kriminella invandrare och "det mångkulturella Sveriges sönderfall". Även om diskursen i stort är klart invandrarfientlig, förekommer också några kommenterade artiklar från Aftonbladet om skamliga övergrepp mot avvisade flyktingar. Även denna dubbelhet får karakteriseras som ett utslag av populism.

2.3.3 Svenska konspirationer

Tre trauman ur svensk samtidshistoria blir föremål för omfattande konspirationsteoretiserande på Politiken.biz: mordet på Olof Palme och Anna Lindh samt Estonia-katastrofen.

Estonia sänktes, är tesen som drivs i en lång serie artiklar. Med uppgifter kommer från privatspanaren Henning Witte, men även från *Nexus*-redaktören Lars Adelskog,¹⁵² hävdas också att det pågått omfattande förföljelser av de som vill finna sanningen om vad som hände. Enligt konspirationsteorin är det Sveriges och andra länders militära underrättelsetjänster som hotar vittnen och styr medierna till att mörklägga Estonia-fallet.

¹⁴⁷ [fallskarmar.htm](#), *Fallskärmar för miljoner*; [makten_i_sverige.htm](#), *De styr Sverige: - Maktgrupperna som bestämmer över våra liv*; [regeringensarbetsloshet.htm](#), *Regeringens syn på arbetslösheten*

¹⁴⁸ [ekonterror.htm](#), *Vad svensken inte vet om... Den ekonomiska terrorn*

¹⁴⁹ [smaföretagaren.htm](#), *Vad svensken inte vet om... Småföretagen*

¹⁵⁰ [socideer.htm](#), *Socialistiska idéer*

¹⁵¹ [soc_overgrepp.htm](#), *Socialisternas övergrepp på samhället*; [den_leninistiska_invandringspolitiken.htm](#), *Den leninistiska invandringspolitiken*

¹⁵² [estinnehall.htm](#), indexsida för ett stort antal texter rörande Estonia

Varför någon bombade Estonia framgår däremot mindre klart, även om vapensmuggling antyds. Vildaste spekulationerna sker i en översatt amerikansk artikel med rubriken: "Har Israels & USAs utvecklade infraröda strålningsvapen något samband med Estoniakatastrofen och raseringen av WTC?"¹⁵³

Angående Palmemordet driver Politiken.biz ingen särskild tes, men teorier från olika privatspanare publiceras.¹⁵⁴ Mordet på Anna Lindh beskrivs som en planerad politisk avrättning, och den dömda Mijailo Mijailovic som en oskyldig syndabock.¹⁵⁵ Några alternativa konspirationsteorier lanseras. En är att Anna Lindh mördades av kapitalistiska intressen i allians med polisledningen, som även legat bakom Palme-mordet, i syfte att påverka folkomröstningen om EMU i riktning mot ett ja.¹⁵⁶ En annan skyller på utländska säkerhetstjänster, framförallt israeliska Mossad. En text som sprider denna historia och ifrågasätter mordrättegången kulminerar med att lista "svenska judar på nyckelpositioner", och antyder att judar genom att ha makten över polisen och pressen mörklägger den verkliga mördaren.¹⁵⁷

En tredje teori talar om ett "ockult ritualmord" på Anna Lindh, utfört av frimurare och illuminater. Som indicier anförs siffermystik i klockslag, fullmånen och att platsen för mordet i Stockholm ligger inom ett "negativt kraftfält, som ackumulerar energier med hjälp av obelisker".¹⁵⁸

2.3.4 USA, terrorism och internationell politik

Det finns ingen sammanhållen linje i alla texter som handlar om USA, krig, terrorism och internationell politik.¹⁵⁹ På avgörande punkter säger artiklar emot varandra. Men det framträder ändå tydliga ställningstaganden, både genom urvalet av återpublicerade nyhetstelegram från dagstidningar¹⁶⁰ och genom innehållet i de mer konspirationsteoretiska texterna.

Antiimperialism och motstånd mot USA:s militära roll i världen är ett väldigt framträdande tema. Dramaturgin omfattar generellt två motpoler: dels Bush-administrationen och framför allt de

¹⁵³ [infraroda_stralningsvapen.htm](#), Christopher Bollyn: *Har Israels & USAs utvecklade infraröda strålningsvapen något samband med Estoniakatastrofen och raseringen av WTC*

¹⁵⁴ [varldens_konspirationer.htm](#), *Världens konspirationer/Palmemordet* (indexsida)

¹⁵⁵ [samlingssida_anna_lindh.htm](#), *Samlingssida angående mordet på Anna Lindh*

¹⁵⁶ [komplott.htm](#), *Var det en komplott som dödade Anna Lindh?*; [skrammande_likhet.htm](#), *Skrämmande likheter mellan mordet på Olof Palme och Anna Lindh*

¹⁵⁷ [huvudvittnen.htm](#), Christopher Bollyn: *Det verkar vara mycket som inte stämmer i Lindh-rättegången*. (Texten är alltså skriven av samma amerikanska konspirationsteoretiker som på Politiken.biz påstår att Israel sannolikt sänkte Estonia med "infraröda strålningsvapen".)

¹⁵⁸ [ockult_ritualmord.htm](#), *Anna Lindh: Ett ockult ritualmord?* Idéerna om ockulta kraftfält kring obelisker i Stockholm sprids i flera sammanhang av *Nexus*-medarbetaren Jüri Lina

¹⁵⁹ Indexsidor: [usa_index.htm](#), [irakindex.htm](#)

¹⁶⁰ Ett väldigt stort antal TT-telegram relaterade till Irak-kriget publiceras på Politiken.biz, liksom ganska många nyheter från *Al-Jazeera*.

så kallade "neokonservativa", dels den globala antikrigsopinionen¹⁶¹ och i viss mån stater som vill utmana amerikansk hegemoni.

En framträdande berättelse i textarkivet handlar om hur en liten grupp neokonservativa med Paul Wolfowitz i spetsen nu har tagit den verkliga makten över USA, som gjorts till ett totalitärt land. De jämförs gärna med nazister och påstås drivas inte av rationella överväganden, utan av en fanatiskt våldsdyrkande ideologi eller någon slags dolda sidor av den judiska religionen.¹⁶²

Flera texter hävdar att USA:s ledare har långtskridna planer på att USA ska lägga under sig hela jorden och inrätta en "världsomfattande diktatur".¹⁶³ Enligt en artikel var John F Kennedy "den siste amerikanske presidenten som inte var fullständigt kontrollerad av en skuggregering". Där hävdas att USA idag styrs av Illuminati, CFR, Bilderberggruppen och Trilaterala kommissionen.¹⁶⁴

Den enskilda konspirationsteori som ges mest plats på Politiken.biz gäller terrordåden den 11 september 2001.¹⁶⁵ Här är budskapet att USA:s regering (ofta i samarbete med Israel) antingen planerade och utförde dåden själv, eller åtminstone kände till terrorplanerna i förväg men medvetet avstod från att förhindra dem. En mängd påstådda bevis radas upp. Sammansvärjningens syfte uppges oftast ha varit att rättfärdiga globala militära insatser som gynnar USA och Israel. Ett undantag är en intervju med en pakistansk islamist, som hävdar att 11 september var en statskupp utförd av "judarna", som utförde dådet för att straffa Bush för hans knappa valseger över Al Gore.¹⁶⁶ Liknande konspirationsteorier som anklagar USA, CIA eller "sionister" för terrorattacken på Bali har också en egen avdelning på Politiken.biz.¹⁶⁷

2.3.5 Geofysiska vapen och klimatkontroll

Även tsunamikatastrofen december 2004 införlivas i konspirationsteorier, av två slag.¹⁶⁸ Några hävdar att USA kände till jordbävningen på förhand men avstod från att varna, andra att den förorsakades av mänskliga eller möjligtvis utomjordiska krafter. Ett referat från en egyptisk veckotidning skyller på ett israeliskt-indiskt kärnvapentest, en annan konspirationsteori menar att

¹⁶¹ Exempelvis ges positiv uppmärksamhet åt den globaliseringskritiska rörelsens protester mot Irakkriget vid European Social Forum 2002 ([florens.htm](#))

¹⁶² Se exempelvis: [john_pilger.htm](#), John Pilger: *Två fega ledare med blod på sina händer* (tagen från Aftonbladets kultursida, 2003-03-26); [irakmanifest.htm](#), Jay Bookman: *President Bushs verkliga avsikter med Irak och hans militära manifest: "döda dem alla, låt Gud gallra ut dem!"*; [amerikas_pearlharbor.htm](#), American Free Press: *Amerikas eget "Pearl Harbor"*; [usaplan.htm](#), Harley Sorensen: *Hur man härskar över världen*; samt återpublicerad artikelserie ur Expressen av Mats Larsson som i sammanhanget fungerar för att underbygga tesen om en neokonservativ konspiration

¹⁶³ [hur_dumma.htm](#), Michael C. Ruppert: *Kriget planerades i fyra år – Hur dumma tror de att vi är?*; [rentvagning.htm](#), John Stanton: *Bush's operation "Rentvagning" – Världskrig år 2004?*

¹⁶⁴ [usas_presidenter.htm](#), Victor Thorn: *Nixon, Carter, Reagan, Bush Sr, Clinton, Bush Jr: Alla är de köpta, sålda och kontrollerade*

¹⁶⁵ Indexsida: [11september_index.htm](#)

¹⁶⁶ [israel911.htm](#), *Israel stod bakom 9/11*

¹⁶⁷ [baliindex.htm](#), *Artiklar om attacken på Bali*

¹⁶⁸ [tsunami-index.htm](#), *Index-sida för jordbävningen och Tsunamin i Asien*

tsunamin producerades av Illuminati, medan ett par översatta texter från en indisk nättidning påstår att utomjordingar i konplott med indiska och kinesiska regeringen utför experiment på de tektoniska plattorna från "underjordisk UFO-bas i Himalaya"!¹⁶⁹

Spektakulära tekniker som konspiratorerna påstås utarbeta för att få total kontroll över jorden och mänskligheten tas upp i ett flertal texter.¹⁷⁰ USA:s forskningsprojekt HAARP uppges utveckla "Den Nya Världsordningens vapen", som kan manipulera fram klimatförändringar och översvämningar var som helst på jorden och på så vis knäcka varje "svårforcerad stat". En artikel kräver följaktligen att FN borde skicka vapeninspektörer att undersöka USA så som man undersökte Irak.¹⁷¹

2.3.6 Biokemisk paranoia

Ett populärt tema för konspirationsteorier som även förekommer på Politiken.biz är "chemtrails", alltså skräcken för att avgasmolnen från flygplan i själva verket är kemikalier som släpps ut av konspiratorer. Syftet är antingen att göra folk mer mottagliga för kontroll eller att "minska världens befolkningsantal till omkring 450--500 miljoner".¹⁷²

Även HIV- och SARS-virusen uppges ha skapats av i syfte att eliminera upp till halva jordens befolkning i ett "mikrobiologiskt Armageddon". Därmed ska människor provoceras till att "lämna ifrån sig sina personliga rättigheter och friheter". Skyldiga är "denna vittomfattande 'globala militär-medicinska-petrokemiska-farmaceutiska kartell'", eller rätt och slätt "globalister". Allt enligt konspirationsteoretikern Leonard G. Horowitz, som rekommenderar alternativmedicin som motmedel.¹⁷³ I en annan artikel påstår sig en viss Hulda Clark ha upptäckt att en och samma parasit i tarmkanalen orsakar både aids och cancer, och att dessa sjukdomar kan botas av en speciell kombination av medicinalväxter – som i anslutning till texten marknadsförs för endast \$33.20. Affärsidén känns igen från de sensationalistiska artiklarna om alternativmedicin i *Nexus*.¹⁷⁴

"Frimurarkontrollerade läkemedelsföretag" uppges försöka förbjuda alternativmedicin och i stället främja hälsofarliga ämnen (utpekade är bl.a. aspartam, mättat fett, flour och amalgam).

¹⁶⁹ [al-osboa.htm](#), *Egyptiska tidningen Al-Osboa: Ett israeliskt-indiskt kärnvapentest förorsakade tsunamin*; [e-mail_journalister.htm](#), *Insända e-mail från journaliser för www.savethemale.ca runt om i världen*; [UFO fenomen.htm](#), *Vad är det för mystiska UFO fenomen som observerats över Indiska Oceanen?*; [UFO-bas.htm](#), *Underjordisk UFO bas i Himalaya?*

¹⁷⁰ [chemtrai_HAARP_echelon.htm](#), *Chemtrail & HAARP & ECHELON* (indexsida). HAARP står för "The High frequency Active Auroral Research Program".

¹⁷¹ [klimatforandring.htm](#), Michel Chossudovsky: *Den Nya Världsordningens vapen kan vara en klimatförändring*; [geofysiska_vapen.htm](#), Vladimir V. Sytin: *USA använder sig av geofysiska vapen som drabbar mänskligheten*

¹⁷² [pentagonmedlem.htm](#), *En Pentagonmedarbetare talar ut om det dödliga influensaviruset*

¹⁷³ [sars.htm](#), Leonard G. Horowitz: *SARS (Severe Acute Respiratory Syndrom) - En stor global sjukdom*; för liknande konspirationsteorier om att HIV framställdes i laboratorium, se: [aids.htm](#), Gina Rydland: *AIDS – genmanipulerat virus för befolkningskontroll*; [AIDS-historia.htm](#), Boyd E. Graves: *Historisk återblick för utvecklingen av AIDS* (utdrag ur boken *State Origin: The Evidence of the Laboratory Birth of AIDS*)

¹⁷⁴ [huldaclark.htm](#), Hulda Clark: *Cancer förorsakas av bakterier*

Anledningen:

Friska människor är betydligt svårare att manipulera än sjuka /.../ Därför ser vår maktelit till att vi blir skadade genom olika syntetiska tillsatser i våra livsmedel. /.../ Det ser ut som om frimurarna vore intresserade av den övriga mänsklighetens degeneration.¹⁷⁵

Implanterade mikrochip är ett tema som även förekommer på Politiken.biz. De kan beskrivas som en diabolisk plan där en "Ny Världsordning" vill "robotisera en hel mänsklighet" och låta superdatorer börja läsa och kontrollera allas tankar och framkalla hallucinationer. Enligt en artikel kan redan en stor mängd människor i Sverige ha fått sådana implantat i hjärnan, omöjliga att upptäcka eller avlägsna. Vidare uppges olika underrättelsetjänster använda sig av sinnesförändrande droger i gasform i tunnlar eller i dricksvattnet för att få kontroll över befolkningens tankar.¹⁷⁶ Konspirationsteorierna om storskalig *mind control* har vanligen sensmoralen att drastisk handling är nödvändig, eftersom mänskligheten snart kan vara helt robotiserad så det blir försent att protestera.

2.3.7 Finanskapital och världsregering

När enskilda konspirationer knyts samman till mer övergripande teorier, framstår målet för "den globala eliten" som *världsvaluta*, *världsskatt* och *världsregering* (symboliserat av det allseende ögat).¹⁷⁷ Världsvalutan ska bygga på streckkoder på handen och chips under huden, ett tema som känns igen från de väckelsekristna konspirationsteorierna, men som här förekommer i David Ickes utförande utan bibliska referenser.¹⁷⁸

Precis som *Nexus/Insikt* argumenterar Politiken.biz för räntefri ekonomi och mot finanskapitalism. Bankirernas "låtsaspengar" ställs i motsättning till den "verkliga" ekonomin.¹⁷⁹ Räntan beskrivs någon gång rakt ut som "ett judiskt påfund".¹⁸⁰ En tes som drivs är att ekonomiska kriser inte *uppstår* utan medvetet *orsakas* av konspirerande bankirer. "Det finns ingen orsak till att någon ska behöva frysa, hungra, sakna bostad eller medel för sin existens."¹⁸¹

Konspiratörerna bekämpar också "den dolda kunskapen", fenomenalt miljövänlig teknik och hälsosam kost som skulle kunna göra tillvaron lyckligare. I stället förgiftar de folk med vacciner

¹⁷⁵ [farliga_ammen](#), *Farliga ämnen i medicin och mat*

¹⁷⁶ [microchipimplantat.htm](#), Rauni-Leena Luukanen-Kilde: *Microchip-implantat och Mind Control förekommer även i Sverige*

¹⁷⁷ [registerA-L.htm](#), *Och sanningen ska göra er fria... Register A-L* (referat av David Icke)

¹⁷⁸ [registerM-Z.htm](#), *Och sanningen ska göra er fria... Register M-Z* (referat av David Icke)

¹⁷⁹ [pappersmakt.htm](#), Jüri Lina: *Pappersmakt*; [ekonomiska_lognen.htm](#), Pär Plomé: *Den ekonomiska lögnen*; [registerA-L.htm](#), *Och sanningen ska göra er fria... Register A-L*; i flera texter förekommer också en konspirationsteori som känns igen från *Insikt*s skrivelser om ränteekonomin, nämligen att flera amerikanska presidenter ska ha mördats för att de ifrågasatte Federal Reserve

¹⁸⁰ [israel911.htm](#), *Israel stod bakom 9/11*

¹⁸¹ [registerA-L.htm](#), *Och sanningen ska göra er fria... Register A-L*

och utsätter dem för elektromagnetisk strålning.¹⁸²

2.3.8 Illuminati

I toppen av de hemliga sällskapens nät finns (vid sidan av de judiska bankirerna Rotschilds) de ockulta Illuminati, som antingen grundades 1776, har sina rötter i Tempelherrarnas upplösning år 1314, eller sträcker sig ändå tillbaka till forntiden och förenas av en släktlinje. De kontrollerar frimurarna, merparten av vars medlemmar inte inser konspirationens vidd.¹⁸³

Illuminati drivs av "den luciferiska (...) mevetenheten [sic] från fjärde dimensionen". Det talas om människooffer och om att George W Bush dyrkar Satan.¹⁸⁴ Uppgifter från påstådda avhoppare beskriver Illuminati som "en sadistisk satanisk kult, under ledning av de rikaste och mest inflytelserika personerna i världen". I deras makt ligger förklaringen till "varför våra barn inte längre uppfostras med samhällseliga värderingar, varför de vänjer sig vid homosexualitet och ensamhet, och varför vår 'kultur' utvecklas mot nihilism och sexuella ytterligheter".¹⁸⁵ Harry Potter-böckerna beskrivs som ett sätt att programmera barn till satanistiskt-ockult-illuminatiskt tänkande.¹⁸⁶ Det myckna talet om Satan till trots, är Gud och frälsningen nästan helt frånvarande på Politiken.biz.¹⁸⁷

Illuminati är globalister som vill undergräva all nationell stolthet. Deras strategi präglas av att stödja båda sidor i konflikter.¹⁸⁸ David Icke talar om konceptet *problem-reaktion-lösning*, "den modifierade hegelianism som innebär att man infiltrerar två ytterligheter och sedan spelar ut den ena mot den andra för att så återhålla den önskade samhällsförändringen."¹⁸⁹ Följaktligen ligger Illuminati bakom såväl marxismen som fascismen, och judiska bankirer startade de bägge världskrigen. Tyskland görs därmed till offer och Förintelsen relativiseras systematiskt.¹⁹⁰

Genom att anstifta krig, framkalla ekonomiska kriser och främja invandring, familjeupplösning, droger och pornografi, vill konspirationen uppnå sitt mål: en totalitär världsregering med Platons

¹⁸² [dolda kunskapen.htm](#), Jüri Lina: *Den dolda kunskapen eller oönskade uppfinningar*; [vaccinationsskador.htm](#): *Vaccinationsskador*

¹⁸³ [registerA-L.htm](#); [RegisterM-Z.htm](#); [haarp2.htm](#), Jerry E. Smith: *HAARP och Den nya världsordningen*

¹⁸⁴ [satan.htm](#), *Offrades Chandra Levy åt Satan?*; [vem byggde.htm](#), Stew Webb: *Vem hinner först?*;

[arnold_swarzenegger.htm](#), Alex Jones: *Den nya världsordningens elit har Stora planer för Arnold Schwarzenegger*

¹⁸⁵ [avhoppad_illuminat.htm](#), Henry Makow: *Avhoppad Illuminat berättar. Planer för en satanisk kult "Det Fjärde riket"*

¹⁸⁶ [harry_potter.htm](#), A. Kaspersen: *Harmlös bok, eller?*; [harry_potter2.htm](#), Wenche Stellmacher: *Harry Potter och Fönixorden*

¹⁸⁷ Ett undantag är ett par texter av kristna konspirationsteoretiker som likställer EU med Antikrist på precis samma sätt som tidskriften *Flammor*: [det_nya_europa.htm](#), *Det nya Europa – Europas förenta stater*; [vatikanen+eu.htm](#), Arthur Noble: *Vatikanens inflytande över EU*

¹⁸⁸ [avhoppad_illuminat.htm](#); [pappersmakt.htm](#), Jüri Lina: *Pappersmakt*

¹⁸⁹ [registerA-L.htm](#), *Och sanningen ska göra er fria... Register A-L* (referat av David Icke)

¹⁹⁰ [3varldskriget.htm](#), Henry Makow: *Eliten lägger grunden för det tredje världskriget*; [dubbelspel.htm](#), *USA:s dubbelspel*; [koncentrationslager.htm](#), Texe Marrs: *Det finns koncentrationsläger i USA*

republik som förebild och en framavlad "genetiskt högstående ras" vid makten.¹⁹¹ FN och EU är steg på vägen.¹⁹² Bilderberggruppen och Trilaterala kommissionen är viktiga aktörer i konspirationen. Konspirationsteorin är på alla dessa punkter in i detalj identisk med den som Kjell Sjöberg för fram.

2.3.9 Antisemitism

Den antisemitiska inslagen på Politiken.biz är stundtals extremt grova. Judarna påstås ha tagit makten över USA och startat Irakkriget efter att ha iscensatt 11 september-händelserna.¹⁹³ Krigsorsaken är inte olja, utan att judarna av religiösa skäl ser sig som "övermänniskor" och därför drivs av en hänsynslös strävan efter världsherravälde, förklarar den amerikanske nazistledaren David Duke i ett radioprogram som Politiken.biz transkriberat och översatt.¹⁹⁴

Israel utmålas som en blodtörstig stat, ett hot mot hela världen som försörjs av amerikanska skattebetalare.¹⁹⁵ Det påstås vidare att den judiska religionen innefattar rituella sexualmord, samt att israeliska armén mördar palestinier för att stjäla deras organ.¹⁹⁶

Ett återkommande mönster är hur texter till en början undviker att tala om judarna, bara för att i de avslutande styckena blomma ut i fullfjädrat antisemitiskt hat. Ett exempel är hur skribenten Joseph Vialls hoppas att Ryssland ska använda högteknologiska vapen för att förinta staten Israel och knäcka judarnas makt över världen. Texten börjar med att diskutera amerikanska arbetares vardag, men kulminerar i blodiga folkmordsfantasier:

Nu står den judiska staten inför en dyster framtid (...) Idag finns det ingen annan råd för en hund som blir fullständigt galen - man avlivar den med ett nackskott. Lyckligtvis kanske, behöver varken du eller jag utföra detta, då det finns tillräckligt med lokal befolkning som kan göra det för oss. (...) Det röda högvattnet kommer inte att kunna stoppas. (...) Så många som 250 000 kan komma att fly från Mellanöstern (...) Resten lämnas kvar i Palestina, landet som de förorenade, som en massuppoftning för det aggressiva röda högvattnet.¹⁹⁷

Politiken.biz publicerar också den ökända pamfletten *Sions vises protokoll* på svenska. Den

¹⁹¹ [avhoppad_illuminat.htm](#); [varldsmal.htm](#), Jüri Lina: *Den nya världordningens mål*; [haarp2.htm](#), Jerry E. Smith: *HAARP och Den nya världsordningen*; [e-mail_journalister.htm](#), *Insända e-mail från journalister för www.savethemale.ca runt om i världen*; [uppfostran.htm](#), *Den befängda uppfostran*

¹⁹² [EU-index.htm](#), *EU-index*

¹⁹³ [judisk_kontroll.htm](#), Uri Avnery: *Amerika kontrollerar världen - vi judar kontrollerar Amerika*; [hans_blix.htm](#), *FN i Sionisternas händer. Hans Blix's och Kofi Annans judiska kopplingar*; [primarval.htm](#), Lennart Berg: *Oroande trend i amerikanskt primärval*; [israelisk_olja.htm](#), Joseph Vialls: *Ska Vladimir Putin slår in sista spiken i den israeliska kistan?*

¹⁹⁴ [davidduke.htm](#), David Duke: *Kriget mot Irak: Det handlar inte om olja din dumbom!*

¹⁹⁵ [israel_index.htm](#), *Artiklar om Israel och Palestina*; [meckamedina.htm](#), *Israel hotar med kärnvapenattack mot Mecka och Medina*; [mediecensur.htm](#), *Amerikansk medicensur: Låt världen få veta det här!*; [dr_kelly.htm](#), *Dr Kelly hade kopplingar till etnografiskt specifika biovapen*

¹⁹⁶ [marc_detroux.htm](#), Marc Detroux: *Ett judisk pedofilnätverk kidnappade franska tjejer, våldtog och mördade dem. Texten talar närmare bestämt om ett "judiskt-sionistiskt pedofilnätverk"*; [mediecensur.htm](#), *Amerikansk medicensur: Låt världen få veta det här!*

¹⁹⁷ [israelisk_olja.htm](#), Joseph Vialls: *Ska Vladimir Putin slår in sista spiken i den israeliska kistan?*

diskuteras närmare i nästa kapitel.

3. Gemensamma drag

3.1 Populism

Om vi lägger de undersökta konspirationsteoretiska diskurserna jämte varandra, framträder distinkt vissa gemensamma nämnare i synen på samhället. Trots avgörande skillnader, i exempelvis religion och synen på staten Israel, delar de ett populistiskt program. Idéerna om vad konspiratörerna, mänsklighetens fiender, vill är påfallande lika. De olika diskurserna delar ett antal delade värderingar, rädslor och strukturella tankedrag. Tillsammans får dessa sägas utgöra en *konspiracism*, ett löst sammanhållet populistiskt tänkande. Dess ståndpunkter i allmänhet definieras *ex negativo*, som negation av den påstådda sammansvärjningens mål (världsregering, världsvaluta).

Antiglobalisering är kanske konspiracismens tydligaste ingrediens. Ett gemensamt ideal för alla de studerade konspirationdiskurserna kan formuleras som "en värld av nationer". De manar till motstånd mot urgröpning av nationalstaternas suveränitet, nedmonteringen av gränser, imperialistiska krig, mångkulturalism, globalisering. Ibland kopplas detta till en invandrarfientlig diskurs av klassiskt högerpopulistiskt snitt, ibland mer till kritik av storföretagens makt. De väckelsekristna finner i berättelsen om Babels torn ett bibliskt kall till att värna nationalkänslan.

Nyckelbegreppet "världsregering" har i diskursen en dubbel betydelse: globalisering och maktkoncentration. Enligt såväl Kjell Sjöberg som Politiken.biz är den teknokratiska världsdiktatur som konspirationen eftersträvar en blåkopia av Platons *Staten*. Och EU är ett stort steg på vägen.¹⁹⁸

Diskursen knyter EU till begreppet "kontrollsamhälle": Avlyssning, datorregister, personnummer, ID-kort, betalkort, övervakning, privatsfärens upplösning. Ännu ett återkommande nyckelbegrepp är "det kontantlösa samhället", ett skräckscenario där varje ekonomisk transaktion kan spåras av makten. Ytterst vill konspiratörerna koppla de immateriella pengarna till streckkoder i varje människas panna och datorchip under varje människas hud. Alldeles uppenbart är detta en tolkning av Uppenbarelseboken 13:16-18, några få verser som röner enormt intresse hos fundamentalistiska kristna i USA och deras svenska lärjungar.¹⁹⁹ Men exakt samma scenario förekommer också, utan bibelreferenser, i konspiracism av andra slag.

Vurm för räntefri ekonomi är också ett starkt drag i den framträdande populismen. Pengar ska vara ett naturligt och handfast bytesmedel, inte fluktuerande siffror i datorer. Inflation och spekulation är av ondo, och framför allt ska pengar inte förränta sig. Den ekonomiska doktrinen skulle kunna betecknas som en slags reviderad *fysiokrati*.²⁰⁰

¹⁹⁸ De väckelsekristna konspirationsteorierna tenderar att i EU se en inkarnation av det gamla Rom och av Babylon; kort sagt de yttersta dagarnas Antikrist.

¹⁹⁹ Gardell, s. 261

²⁰⁰ Här avses fysiokrater i ordets bredare bemärkelse, "företrädare för en naturenlig ekonomisk ordning".

Denna populism förespråkar marknadsekonomi, men utan finanskapitalism. Socialism och höga skatter fördöms, den privata äganderätten försvaras. Konspiracismen tar ställning för "vanligt folk" och särskilt för småföretagare – såväl mot en korrumberad stat, som mot "finans- och affärsvärldens manipulerare".²⁰¹ Om inte de senare hade manipulerat fram ekonomiska kriser, hade ingen behövt leva i nöd.

Vidare ingår olika former av *alternativ vetenskap* nästan alltid i konspiracismen. Kunskap finns som om den tillämpades skulle förbättra livet på jorden radikalt – som att aids och cancer kan botas enkelt, eller att jordens energiproblem kan lösas med sensationella generatorer. Att så inte sker implicerar naturligtvis en storskalig sammansvärjning som mörklägger alternativen. Konspiratörerna uppges också medvetet skapa ohälsa för att göra människor mer lättstyrda. Vanliga rädslor som uttrycks i diskursen gäller mobiltelefonstrålning, vacciner, flour, amalgam, aspartam, p-piller och syntetiska tillsatser i maten. Ibland vidgas paranoian till föreställningar om hur Illuminati och andra använder flygplan för att sprida gifter, häller droger i kranvattnet och använder andra lömska medel för *mind control* såsom dolda budskap i musik. Diskursen kring teknik och vetenskap är alltså samtidigt utopisk och paranoid.

De väckelsekristna konspirationsteoretikerna saknar i stort intresset för alternativvetenskapen. Deras saliggörare ytterst är Kristus allena. Ondskan är här moralisk snarare än kemisk. Pornografi, homosexualitet, droger, nyandlighet och satanism beskrivs som delar av samma onda plan. Men övriga konspirationsteorier uttrycker ofta samma starka moralism över samma fenomen, undantaget att den nyandliga konspirationsteorin naturligtvis räknar new age-rörelsen till den goda sidan i berättelsen. Gemensamt för nyandliga och kristna konspirationsteoretiker är att de ser frimurarna som representanter för det världsliga och materiella, vilka vill urvattna, sammanföra och ta kontroll över religionerna.

Geopolitiken är det område där diskurserna går mest isär. De väckelsekristna konspirationsteoretikerna (som är påfallande ointresserade av USA, men i hög grad har importerats just därifrån) betraktar staten Israel som ett "tidstecken", är fixerade vid Jerusalem och vill helst ha bort palestinierna från området. Men någon respekt för judarna kan man inte tala om. Profetiorna fastslår två saker som oundvikliga i Guds frälsningsplan: Judarnas masskonvertering till kristendomen samt storskaligt krig i Mellanöstern. Samtidigt rättfärdigas kristendomens historiska förföljelse av judar som ett Guds straff.

Ursprungligen uppstod fysiokraterna som skola i upplysningstidens Frankrike. I opposition mot merkantilisternas betoning på internationell handel, hävdade fysiokraterna att jordbruket utgör den enda produktiva näringsgrenen. Dessa fysiokrater såg judarna som ett "tärande" folk. (Valentin, s. 44) Senare kallade sig även Silvio Gesell, den räntefria ekonomins främste teoretiker, för fysiokrat (se not till avsnitt 2.1.3, *Räntefri ekonomi*)

²⁰¹ *EMU-projektet banar väg för ett mikrochip under huden, Flammor*, s. 7–10. Uttrycket har förstås en etablerad tolkning som antisemitiskt kodspråk för "judiska bankirer".

Övriga konspirationsteorier präglas däremot i varierande grad av antisemitism och en ofta aggressiv demonisering av Israel och allt judiskt. På Politiken.biz finns exempelvis påståenden om att den judiska religionen innefattar rituella sexualmord, samt att israeliska armén mördar palestinier för att stjäla deras organ. Utgångspunkten är att staten Israel måste raderas från världskartan.²⁰²

Även USA beskrivs på senare år ofta som allt mer styrt av "judarna", alternativt "sionisterna". Antiimperialistisk retorik, särskilt motstånd mot USA:s krigföring i Mellanöstern, har en framskjuten ställning.²⁰³ Antisemitism och antiamerikanism har i dagens konspirationstänkande ingått i en tvetydig relation: Å ena sidan uppfattas Israel som blott en utpost för USA-imperialismen, å andra sidan beskrivs USA:s politik som styrd av judarna.²⁰⁴

Antisemitismen, så som den framkommer i det undersökta materialet, lägger ingen kraft vid att förneka Förintelsen. Däremot relativiseras den systematiskt och nazisternas brott förringas. Det sker genom konspirationsteorier om att en liten grupp frimurare eller andra redan har manipulerat fram en mängd krig som tagit fler människoliv, och nu är i full färd med att medvetet försöka ta död på flera miljarder människor (genom att framställa HIV och andra virus, förbereda utrotningssläger i USA och annat).²⁰⁵

3.2 Rivaliserande messianismer

Begreppet *new world order*, som är så centralt i de samtida konspirationsteorierna, uttalades av president George Bush i ett tal inför kongressen i september 1990, mot bakgrund av östblockets fall.²⁰⁶ Men när konspirationsteoretiker talar om *den nya världsordningen* har orden en djupare innebörd än stormaktspolitik. Det handlar då om eskatologi, läran om de yttersta tingen.

Världsordningen är något profant, materialistiskt, själlöst. Den utvecklas mot en totalitär världsstat. *Ett jordiskt Jerusalem, Antijerusalem.*²⁰⁷ Det gäller att vara på sin vakt när Antikrist i den yttersta tiden lanserar sin *nya världsordning* med en falsk Messias. Såväl den gudomliga som den sataniska planen utlovar nämligen fred och lycka för alla. Världsordningen är "en imitation av Guds plan, en

²⁰² Som vi har sett uttrycks i de mest antisemitiska artiklarna på Politiken.biz förhoppningar om att Ryssland och/eller arabstaterna blodigt ska slakta större delen av Israels judar. I övrigt är det postsovetiska Ryssland och dess maktpolitik en slående frånvarande faktor i det nät av konspiratörer som suggereras, något som även Daniel Pipes noterar (Pipes, s. 146-147)

²⁰³ I det undersökta materialet är främst Politiken.biz som flitigt tematiserar USA-imperialism. Att *Nexus* inte tar upp USA lika mycket beror antagligen på att den slutade utkomma innan de avgörande händelserna 11 september 2001, som starkt präglar Politiken.biz.

²⁰⁴ Jaecker, s. 41

²⁰⁵ [dubbelspel.htm](#), [USA:s dubbelspel; koncentrationslager.htm](#), [Det finns koncentrationsläger i USA; pentagonmedlem.htm](#), [En Pentagonmedarbetare talar ut om det dödliga influensaviruset; sars.htm](#), [SARS \(Severe Acute Respiratory Syndrom\) - En stor global sjukdom; aids.htm](#), [AIDS – genmanipulerat virus för befolkningskontroll](#)

²⁰⁶ Gardell, s. 255

²⁰⁷ Eco 1989, s. 141

så skickligt gjord förfalskning" (Kjell Sjöberg), "en barbarisk förfalskning av den gudomliga nya tidsålder av rättrådighet, som alla sanna profeter och ljusets budbärare förkunnat" (*Nexus*).²⁰⁸

Vi ser åter hur den nyandliga konspirationsdiskursen kopierar väckelsekristen apokalyptik, men ändrar rollfördelningen något.²⁰⁹ Sensmoralen handlar i bägge fallen om att vara misstrogen mot rörelser som lovar världslig förbättring. Apokalyptiken avgränsar och demoniserar rörelser utanför den egna, vilkas mål annars kan klinga snarlika. Världsriket måste separeras från gudsriket, den falska freden från den sanna, den nya *världsordningen* från den nya *tidsåldern*.

När Kristus kommer, är det dags att avskaffa nationsgränserna. Gör vi det i förväg, inbjuder vi till kaos och förstörelse.²¹⁰

3.3 Sion Visers Protokoll – en bakgrund

I konspirationsteoriernas historia intar *Sion visers protokoll* en särställning. "Det är ingen överdrift att påstå, att de kostat många tusentals oskyldiga livet och att mer blod och tårar häfta vid dess sidor än vid någon annan lögnskrift i världshistorien". Så skrev historikern Hugo Valentin år 1935, ungefär samtidigt som "protokollen" gjordes till officiellt läromedel i Nazitysklands skolor.²¹¹

Sion Visers Protokoll är ett påstått autentiskt anförande av ledaren för den hemliga judiska världsregeringen, som inför en inre krets av sammansvurna talar öppet om "den hemliga frimurar-judiska sammansvärjningen mot den kristna världen".²¹² Först publicerades de på ryska 1905, som bilaga till en bok av Sergej Nilus. Boken förutspådde den snara ankomsten av Antikrist, en falsk Messias som skulle erkännas av judarna.²¹³ Den apokalyptiska kontexten liknar alltså de samtida konspirationsteoretikernas.

I inbördeskriget efter ryska revolutionen spelade *Sion visers protokoll* en mycket viktig roll i antibolsjevikernas pogromer i Ukraina 1918–1921, där tiotusentals judar slaktades. Samtidigt förde flyende ultrareaktionära grupper med sig protokollen från Ryssland till exilen i Västeuropa, där de fick stor spridning. Vid denna tid utkom också den första svenska utgåvan.²¹⁴

Förfalskningsprocessen bakom *Sion Visers Protokoll* är relativt känd. Stora delar har plagierats

²⁰⁸ Sjöberg, s. 138; Life Science Fellowship: *Att avslöja det stora bedrägeriet*, *Nexus* 2/99, s. 44–49

²⁰⁹ Typiskt för den väckelsekristna konspirationsdiskursen är att peka ut just new age som viktig del i Antikrists förvanskning av Guds plan.

²¹⁰ Sjöberg, s. 83

²¹¹ Valentin, s. 150; Jaecker, s. 51

²¹² I vissa upplagor specificeras det närmare som ett hemligt tal hållet av Theodor Herzl inför sionisternas kongress år 1897 (denna uppgift finns även med i den version som publiceras på Politiken.biz (sion_visers_protokoll.htm))

²¹³ Valentin, s. 151–152

²¹⁴ Valentin, s. 85–86; George L Mosse: *Toward the Final Solution. A History of European Racism*, s. 178; Heléne Lööv: *Nazismen i Sverige 1924–1979. Pionjärerna, partierna, propagandan*, s. 322

från en fransk smädelseskrift, riktad inte mot judarna utan mot Napoleon III.²¹⁵ George L. Mosse skriver att förfalskningen skedde "i Frankrike mitt under Dreyfus-affären, med hjälp av ryska hemliga polisen, sannolikt mellan 1894 och 1899." Frankrikes höger och Rysslands tsarister såg bägge ett intresse i att piska upp antisemitiska konspirationsteorier vid denna tid.²¹⁶

Umberto Eco låter en romankaraktär förklara hur protokollen

vill peka på en månghundraårig judisk komplott, men alla deras referenspunkter verkar futtig fransk sekelskiftesproblematik. (...) Syftningen på métron [att judarna ligger bakom bygget av tunnelbanor för att kunna spränga storstäder i luften] beror på det faktum att högertidningarna vid den tiden protesterade mot att Compagnie du Métropolitain hade för många judiska aktieägare.²¹⁷

Andra delar plockades direkt från andra pamfletter som var i omlopp i Ryssland kring sekelskiftet. *Protokollen* har en collageartad karaktär och innehåller ett antal befängda missförstånd till följd av felöversättningar.²¹⁸ (Precis samma sak kan sägas om många av de sammansättningar av dåligt översatta fragment från amerikanska konspirationsteorier som Politiken.biz presenterar).

Men historiskt betraktat är, som Hanna Arendt har påpekat, "förfalskningens faktum en sekundär omständighet":

När (...) en så uppenbar förfalskning (...) blir trodd av så många att den blir till en massrörelses Bibel, så blir uppgiften att förklara hur detta kan vara möjligt, inte att för hundrade gången bevisa vad hela världen ändå vet, nämligen att man har att göra med en förfalskning.²¹⁹

3.4 Motsatsernas enhet

Som huvudförklaring till att så olikartade grupper kunnat ta till sig protokollens antisemitiska världssyn, anger Daniel Pipes hur texten systematiskt överspanner vad som annars betraktas som motsatser.²²⁰ Judarna påstås använda alla tillgängliga verktyg i kampen för världsherravälde, inklusive kommunism och kapitalism, demokrati och tyranni, pacifism och militarism. De ligger bakom liberalismen, men inte för att de tror på den utan för att låta "pratmakarna" underminera samhället. De uppfann demokratin, de låga passionernas pöbelvälde. De har skapat "darwinismen, marxismen, nietscheanismen" och pornografin, allt för att försvaga folkens sinnen så att judiskt

²¹⁵ Brittiska *Times* avslöjade redan 1921 att stora delar av protokollens text tagits från boken *Samtal i dödsriket mellan Machiavelli och Montesquieu eller Machiavellis politik under 1800-talet, av en samtida*. De ord som där i ett retoriskt grepp lades i Machiavellis mun, för att visa på hur hänsynslöst Napoleon III ansågs resonera, har av författaren till *Protokollen* i stället tillskrivits den judiska världsherravälde.

²¹⁶ Mosse, s. 117

²¹⁷ Eco 1989, s. 489

²¹⁸ Valentin, s. 158-160

²¹⁹ Hanna Arendt, ur *Elemente und Ursprünge totalitärer Herrschaft*, 1955. Citerad i Jaecker, s. 17

²²⁰ Pipes, s. 85

världsherravälde ska kunna uppnås. Trötta på pöbelvälde, kaos och krig, ska folken sedan villigt ta emot en världshärskare som utlovar fred: den falske Messias.

Vi känner igen dramaturgin från samtliga de exempel som här studerats. Laglöshet och totalitär makt går hand i hand. Konspiratörerna manipulerar fram det ena för att kunna rättfärdiga det andra. Enligt den ofta citerade David Icke har de hämtat sitt koncept *problem-reaktion-lösning* från Hegel. Ett typiskt påstående är att Illuminati (eller judiska bankirer) låg bakom samtliga sidor i de bägge världskrigen (ett resonemang som tycks ägnat att göra Tyskland till offer).

Den samtida konspirationsdiskursen upprepar också påståendena i *Sion vises protokoll* om att ekonomiska kriser är medvetet iscensatta av (judiska) bankirer, som skuldsätter stater för att vid ett givet tillfälle kunna ta makten genom en samordnad manöver.

Ekonomiska resonemang upptar stort utrymme i protokollen, och intressant nog har idéerna stora likheter med de som förs fram i *Nexus* och *Insikt* samt på *Politiken.biz*. Protokollen sammankopplar de konspirerande judarna med "guldets makt", finansspekulationen, monopoliseringen av kapitalet. Att industrin tar ifrån jordbruket arbetskraften och skapar en klass av proletärer, beskrivs som en del i den judiska planen. Spekulation ställs mot jordbruk, på ett sätt som även här gör etiketten *fysiokrati* befogad.

Särskilt de delar av texten som inte är direkta plagiat, lämnar inget tvivel om att *Sion vises protokoll* är producerad som ett ultrareaktionärt försvar av den jordägande aristokratins privilegier, av tsarväldet och den auktoritära statsmakten i Ryssland.

Samtidigt som texten varnar för en annalkande diktatur, drömmer den sig tillbaka till ett Ryssland då tsarens diktatur var ohotad, och till Frankrike före 1789. Moderniteten och dess upplösningstendenser tolkas som "Avlivande av det gamla samhället och dess återuppståndelse i ny form."²²¹ Sekulär frihet är blott illusorisk, kanske budskapet kan sammanfattas.

Alla dessa nyckeldrag från *Sion vises protokoll* återfinns även i samtliga de olika samtida exempel som har studerats här. Detta oavsett konspirationsteoriernas religiösa kontext, och oavsett om judarna tematiseras explicit eller inte.

En särskilt tydlig parallell är hur protokollen talar om hur judiska planer på att iscensätta terroråd men förvarna "sina egna" så att de kan sätta sig i säkerhet. Kort efter 11 september 2001 började ett rykte spridas, främst i delar av arabvärlden, om att "4000 judar" som arbetade i World Trade Center skulle ha evakuerats i förväg, förvarnade av israeliska säkerhetstjänsten Mossad.²²² Varianter på den myten sprids i en rad översatta texter på *Politiken.biz*.

²²¹ Samtidigt som *Sion vises protokoll* till övervägande del har nostalgisk-reaktionär prägel, går texten naturligtvis inte att klassa som rakt igenom antimodern. Antisemitismen är av modern art, och det finns många formuleringar som pekar fram mot fascismen och nazismen. Ett exempel är hur det tydligt (mellan raderna) uttrycks ett missnöje med att den sittande regeringen inte utnyttjar de nya massmediernas förmåga att uppvisa massorna.

²²² Jaecker, s. 73, 82; Åsard, s. 484–485

4. Slutdiskussion

Som börsrasen. De inträffar därför att var och en gör någon miss, och alla missarna tillhopa framkallar panik. Sen frågar sig den som inte har så goda nerver: men vem är det som har kokat ihop den här komplotten, vem har nytta av den? Och om du inte får fatt i en fiende som har kokat ihop nånting, akta dig, då känner du dig skyldig. Eller också hittar du själv på en komplott eller till och med flera, eftersom du känner dig skyldig. Och för att klå dem är du tvungen att organisera ihop din egen komplott. Och ju fler komplotter du tillskriver andra för att rättfärdiga din brist på förståelse, desto mer förälskar du dig i din egen som du tänker ut mått med deras mått.

Umberto Eco: *Foucaults pendel*

Dessa tecken är verkliga. De är också symptom på en process. Processen följer samma form, samma struktur. För att förstå den måste ni följa tecknen. Allt tal om orsak och verkan är sekulär historia, och sekulär historia är en avledande taktik.

Thomas Pynchon: *Gravitationens regnbåge*

“Sometimes we make it sound as if the Illuminati were the only menace on earth”, said Joe. “Isn’t it possible that people who are opposed to the Illuminati may be dangerous?”

“Oh, yes indeed”, said Malaclypse. “Good and evil are two ends of the same street. But the street was built by the Illuminati.”

Robert Anton Wilson: *Illuminatus*²²³

Konspiracismen uppstod som en reaktion på moderniteten. Den moderna antisemitismen likaså. Det grundläggande mönstret gäller än idag.

Mer specifikt reagerar konspiracismen nu i hög grad på övergången till *kontrollsamhället*.

Begreppet används inte bara av konspirationsteoretikerna själva, utan även i en kort text från 1990 av filosofen Gilles Deleuze, där han bygger vidare på Foucaults maktanalys.

Foucault är känd för sina analyser av *disciplinsamhällena*, som sedan någon gång på 1700-talet organiserade inspärningsmiljöer: familjen, skolan, fabriken, sjukhuset, fängelset. Men dessa har i vår tid långsamt sjunkit djupare in i en generaliserad kris. Parallellt med att den tertiära sektorn får en mer dominerande ställning i ekonomin, sker “en grundläggande mutation av kapitalismen”.

Disciplinsamhällena, den uppsättning maktteknologier som en gång tog över efter suveränitetssamhällena, har börjat övergå i *kontrollsamhällena*.

Deleuze skisserar hastigt vilka tendenser inom olika områden som är värda att ge akt på. Inom utbildningsväsendet ser vi exempelvis hur examina ersätts av “livslångt lärande”, i arbetslivet en allmän flexibilisering. Finansväsendet: medan disciplinsamhällena handlade med “fasta valutor som

²²³ Eco 1989, s. 623–624; Thomas Pynchon: *Gravitationens regnbåge*, s. 179; Shea/Wilson, s. 613

baseras på guldmyntfoten”, bygger kontrollsamhällets ekonomi på flytande växelkurser.²²⁴

Protesterna mot bristen på ekonomisk “värdebas” för valutan, som utgör ett ytterst vanligt inslag i den konspirationsteoretiska diskursen, kan alltså ses som protester mot övergången från disciplin-till kontrollsamhälle.

Om förändringarna av straffväsendet skriver Deleuze bland annat:

Det är inte science fiction att tänka sig en kontrollmekanism som i varje ögonblick anger ett elements position i en öppen miljö (...) vi står i begynnelsen av något nytt. I *fängelsets regim*: sökandet efter “ersättningsstraff”, åtminstone för de minsta förbrytelseerna och användandet av elektroniska halsband som tvingar den dömda att förbli hemma under vissa tider.²²⁵

Jämför med Kjell Sjöbergs profetia i *Låt varna er!*:

Kretskort under huden på brottsmisstänkta som ger total överblick över var de befinner sig skulle “göra fängelserna onödiga, men i gengäld göra hela nationen till ett fängelse.”²²⁶

Det tycks alltså som om Gilles Deleuze i en av sista sista texter behandlade samma tendenser i maktteknologiernas omvandling som upptar en stor del av konspirationsteoretikernas intresse.

Skillnaden är att han inte ger uttryck för minsta paranoia.

Inte heller finns det anledning att fråga vilken regim som är hårdast eller mest uthärdlig, ty i båda två finns en spänning mellan frihet och underkastelse. (...) Det finns varken skäl att frukta eller att hoppas, utan att söka nya vapen.²²⁷

Utifrån ungefär samma samtida tendenser – kontrollsamhället och globaliseringen – drar konspiracismen och Deleuze motsatta slutsatser. Konspirationsteoriernas världssyn har faktiskt vissa likheter med diskursanalysens, men även avgörande skillnader.

Konspiracismen identifierar ofta motsatser som skenbara uttryck för en underliggande enhet. Även Foucault ställer frågan, om inte kritiken av makten är “en del av samma historiska nät som det tar avstånd från”.²²⁸ Hans diskursanalys uppmärksammar biopolitik och subtila maktmekanismer, aspekter som även intresserar samtida konspirationsteorier.

Men när den ledande konspirationsteoretikern David Icke förklarar att den “diaboliska medvetenheten” arbetar ungefär som världsanden gör i den hegelska dialektiken,²²⁹ är det illasinnade subjekt som spelar ut ytterligheterna mot varandra. Själv vill konspirationsteoretikern

²²⁴ Bretton Woods-kraschen 1971, då dollarn slutligen frikopplades från guld, får ses som en symbolisk vändpunkt.

²²⁵ Gilles Deleuze, 1998 (1990): *Postskriptum om kontrollsamhällena*, s. 198–199, 201–202

²²⁶ Sjöberg, s. 110

²²⁷ Deleuze 1998, s. 196

²²⁸ Foucault 2002, s. 39

²²⁹ Hegels gamla rumskamrat och allierade Schelling hade ju faktiskt, som tidigare konstaterats, "konspiration" som ett romantiskt livsideal...

förhålla sig extern till de processer han eller hon studerar, och upprätthålla en tydlig dualism mellan gott och ont.

Foucault har en väsensskild maktuppfattning. Maktrelationerna bildar en väv som går tvärs igenom individerna och institutionerna, som är allt annat än enhetlig och inbegriper en mängd motstridiga målsättningar. "Makten är överallt; inte därför att den omsluter allt, utan därför att den kommer överallt ifrån."²³⁰ Därmed diskvalificeras sökandet efter ett enhetligt skyldigt subjekt, en avgränsad grupp som i samråd planerat alla större skeenden i samhället. Men tillfredsställer ett sådant perspektiv den vilja som, med en formulering ur *Nexus*, vill "avslöja orsaken till människans lidande och smärta (...) urskilja och klarlägga de element som förgiftar det historiska skeendets livsflöde"?

Under *l'ancien régime* låg makten och makthavarna på ett annat sätt i öppen dager. Moderniteten, framväxandet av disciplin- och med tiden kontrollsamhällen, innebär en förlust av denna synlighet. Konspiracismen kompenserar förlusten genom att peka ut tydliga subjekt bakom alla större utvecklingslinjer.

I förordet till *Sion vises protokoll* förklarar Sergej Nilus att texten "kom att utöva en så djup omvälvning i min världsåskådning som endast en gudomlig kraft kan utöva på människoanden likt undret med en blindfödd som plötsligt kan se."²³¹ *Motsatsernas enhet* får karaktären av en uppenbarelse. Karl Popper menade att tron på konspirationer kan vara ett sätt att finna ordning i en allt mer komplex värld där tron på Gud avtar.²³²

Hos alla de här undersökta källorna, alltså inte bara de uttalat kristna konspirationsteorierna, bearbetas några få verser ur Johannes uppenbarelsen. New age-sammanhanget avkristnar dem, men fortfarande står *en ny världsordning* (med datorchips under huden som Antikrists ultimata tecken) mot *en ny tidsålder*.²³³ Om de väckelsekristna konspirationsteoretikerna ändå är förvissade om att Guds tusenårsrike till slut ska segra, kan övriga te sig mer pessimistiska. Men där finns å andra sidan mycket starka förhoppningar om att hälsa, miljö och ekonomi skulle kunna revolutioneras relativt enkelt genom att tillämpa "alternativ" kunskap. Så uttrycks utopiska förhoppningar om drastiskt ökad livskvalitet, i vars väg bara ett mindre antal personer står, vilka måste identifieras och på något sätt oskadliggöras.

Besattheten av konspirationer "ligger vid ur-fascismens rot", skriver Umberto Eco, eftersom "de

²³⁰ Foucault 2002, s. 106, 103

²³¹ [sion vises protokoll.htm](#), *Sion vises protokoll*

²³² Karl Popper: *Conjectures and Refutations*, 1969: "Den sociala konspirationsteorin (...) är en följd av att man sviker referensen till Gud, och konsekvensen frågar: 'Vad finns i hans ställe?'" (Citerad i Eco 1989, s. 621, refererad i Åsard, s. 501)

²³³ De väckelsekristna konspirationsteorierna, å sin sida, tolkas new age-rörelsens tal om "en ny tidsålder" som ett ord för den falske Messias, det profana-materiella världsriket. De placerar alltså in new age på andra sidan av linjen mellan gott och ont, men bägge grupperns konspirationsteorier följer likväl en närmast identisk dramaturgi.

enda som kan ge nationen en identitet är fienden. (...) Judarna är oftast den bästa måltavlan, eftersom de erbjuder fördelen att samtidigt finnas inuti och utanför.”²³⁴ Antisemitismen finns mer eller mindre tydligt närvarande i alla de undersökta konspirationsdiskurserna.

Detta gäller även den väckelsekristna diskursen, trots att där uttrycks ett starkt stöd till staten Israel. Utgångspunkten för det “profetiska” budskapet är att judarna till varje pris måste konverteras, och att Gud kommer att straffa dem om de gör fel. Göran Gunner sammanfattar det som en “proisraelisk hållning parad med negativism gentemot judendomen”.²³⁵ Kjell Sjöberg bygger hela sin konspirationsteori på att judendomen har en god sida, men även en hemlig, kabbalistisk, satanisk sida. Det finns exempel på hur frikyrklig filosemitism mycket snabbt har slagit över i antisemitism.²³⁶

För den mer politiskt inriktade konspiracismen, gör uppfattningen att politikens vänster och höger är två sidor av samma mynt att idéer om en “tredje väg” bortom socialism och kapitalism faller sig naturliga. Här finns en potentiell beröringspunkt med den “tredjepositionistiska” varianten av fascism.²³⁷ Men också med ekologiskt inriktade, “fysiokratiska” idéer om räntefri ekonomi, eller en populistisk småföretagarcentrerad antisocialism. Islamismen är ännu en tredje väg, med klart avståndstagande från ränta. Oavsett vilket, tar konspiracismen i de undersökta fallen alltid klart ställning mot globalisering och mot finansspekulation.

De allra flesta enskilda texterna i det undersökta materialet kan inte *i sig* ses som uttryck för det jag kallar konspiracism. Politiken.biz utgörs till exempel till stor del av artiklar från vanliga kvällstidningar, om ämnen som Irak-kriget eller miljögifter i maten. Andra artiklar som publiceras i de undersökta tidskrifterna förfäktar konspirationsteorier om enstaka händelser, utan att nödvändigtvis implicera en hel världsbild byggd på hemliga sammansvärjningar.

Men när de läggs ihop i tidskrifter eller webbsidor, framträder mönster där enskildheterna ges ett större mytologiskt djup än de har var för sig. Här kan Roland Barthes analys av mytens semiologi hjälpa till i förståelsen. Befintliga yttranden görs alltså till betecknande i ett slags metaspråk.

En tidningsnotis om oegentligheter kring en statlig utredning av Estonia-haveriet kan bli till material för en konspirationsteori om att båten sänktes. Denna kan i sin tur lägga grunden för större

²³⁴ Eco 2001, s. 81-82

²³⁵ Gunner, s. 323

²³⁶ Martin Kloke: *Israel und die Apokalypse. Wahrnehmungen und Projektionen christlicher Fundamentalisten in Deutschland*, s. 279–280

²³⁷ "Tredje positionen" är enligt fascismforskaren Roger Griffin en samlingsterm för grupper som distansierar sig från den traditionella nazismen, under etiketter som strasserister, nationaldemokrater eller nationalrevolutionärer. Den inspireras av mellankrigstidens rumänske fascistledare Corneliu Codreanu, som utmärkte sig för sina apokalyptiska, fanatiskt antisemitiska konspirationsteorier.

Ett svenskt exempel är kretsen kring *Folkets Nyheter*, en tidning dit tidigare *Nexus*-redaktören Lars Adelskog numera är knuten. (Rasmus Fleischer: *Etnopluralism. Om Nationaldemokraterna och framväxten av en ny rasism*, särskilt s. 29–31, 34, 43)

konspirationsteorier om illasinnade grupper strävan efter världsherravälde. Ibland tar det inte ens slut där, utan sällskap som Illuminati ses i sin tur som ett verktyg för utomjordiska krafter. *Allt* blir på ett eller annat sätt *symboliskt*.²³⁸ För den som är tillräckligt insatt i konspirationsteoriernas världsbild kan sedan varje tidningsnotis om den inledande enskildheten få enorm tyngd som ledtråd, som bricka i ett större spel. Konspiracismen ligger inte så mycket i de enskilda uppgifter som sprids, utan i hur de länkas samman och får sitt mytiska djup. Kanske förstås den bäst just som en *process av sammanlänkning*.

Spekulationer kring hälsorisker i läkemedel, strålning och tillsatser i maten gör i sig ingen konspiracism. Men en utläggning som kopplar detta till nyckelbegrepp som "världsregering", eller på ett självklart sätt knyter vidare till andra av de karakteristiska drag som här framkommit, får med goda skäl anses ha konspiracistiska drag.

Kontrollsamhällets nya möjligheter till övervakning av enskilda är något som kanske ofta hamnar utanför massmediernas dagliga diskussioner, men naturligtvis är föremål för seriös kritik. Även om 1984-liknande scenarion må skisseras, behöver inte denna kritik i sig reproducera en konspirationsteoretisk världsåskådning. Däremot inlemmas den ofta i en konspiracistisk diskurs och därmed ges en utökad *symbolisk* betydelse. Ett exempel är hur Politiken.biz ger de korta, varnande notiserna från debattören Pär Ström ett större *mytologiskt djup* genom att återpublicera dem sida vid sida med teorier om hur övervakningen tjänar frimurarna eller "det luciferiska medvetandet".

Barthes diskuterade den politiska funktionen hos myterna om nationen som en slags *synkretism*, då de enade olika "formlösa" klasser i samhället.²³⁹ Här finns paralleller med konspiracismen. Inom grupper som tror på en "undertryckt" eller "förtigen" kunskap – om hälsa, teknik, historia, religion eller annat – finns en naturlig fallenhet att tro på andra alternativa sanningar som inte erkänns av etablissemang. Konspirationsteorier kan här fungera som länk mellan dessa.²⁴⁰ Ny kommunikationsteknologi kan accelerera den utvecklingen, menar Jodi Dean. Tidigare rådde relativt konsensus bland folk i maktpositioner om vad som är "förnuftigt" och "rationellt" – och dessa fungerade i mycket hög grad som redaktörer för vilka budskap som släpptes igenom de (enkelriktade) masskommunikationskanalerna. De "irrationella" fanns, men bildade mindre öar utan kontinuerlig kontakt. Idag finns däremot förutsättningarna för dessa att uppsöka varandra.²⁴¹

Om nationalismen var industrialiseringens, sekulariseringens och modernitetens sekulära

²³⁸ Just detta är också en vanlig psykoanalytisk definition av *paranoia*. Friedrich Kittler talar om "ett nytt vetenskapligt paradigm: samlandet av ledtrådar", som främträder i samband med att skrivmaskinens genombrott kring 1880 (det första medium som avskiljer *det symboliska* från *det reala*) och som representeras av sådana som Sigmund Freud, Sherlock Holmes och Dracula-jägaren van Helsing. Den historiska samtidigheten med den moderna konspiracismen är slående men kan inte utredas här. (Kittler 2003, s. 182, 187, 210)

²³⁹ Barthes, s. 236–237. Synkretism innebär sammanjämkning av olika (religiösa) läror.

²⁴⁰ Gardell, s. 263-264

²⁴¹ Dean, s. 9

massreligion, kan möjligen konspiracism fylla liknande funktioner i delar av världen i samband med de processer som har kallats för postmodernisering, globalisering eller övergång från disciplin- till kontrollsamhälle. Samtidigt odlar de samtida konspirationsteorierna vidare teman från 1800-talet som i ordets sanna bemärkelse är *reaktionära*. Inbyggt i konspiracismens logik är, något paradoxalt, på samma gång den ovan nämnda *synkretismen* som en potentiellt mycket stark *sekteism* (avskiljandet av alla falska Messias-alternativ, även om deras uttalade mål liknar ens egna). Dubbelheten svarar mot ett spänningsfält mellan *utopi* och *paranoia* som präglar allt det undersökta materialet.

Uppsatsen har visat på gemensamma idémönster i de konspirationsdiskurser som odlas i grupper som annars har väldigt olikartad karaktär. Det går att tala om en *konspiracistisk populism*, som inte är en sammanhållen ideologi men likväl en sammanhängande väv av ibland motstridiga idéer (något som även gäller för fascismen).²⁴² I stort sett alla de drag som jag har funnit viktiga i karaktistiken av den samtida konspiracismen tematiseras också på ironiskt sätt i romanerna *Foucaults Pendel* och *Illuminatus*.

Utöver ett antal gemensamma politiska ställningstaganden, återfinns en i stora drag delad apokalyptisk dramaturgi med vissa väckelsekristna förtecken. Att förstå detta kan vara avgörande för att inte låta sig bländas av de symbolfrågor, exempelvis synen på religion eller på Israel, där de olika varianterna uppenbart går isär.

Konspirationer existerar. Vissa konspirationsteorier visar sig stämma. Därför vore det vanskligt att, i den "rationella" konsensuspolitikens namn, likställa konspiracismen som en distinkt världsåskådning, med en allmän misstänksamhet mot auktoriteter och ifrågasättande av vedertagna sanningar. Enstaka konspirationsteorier blir till konspiracism genom en process av sammanlänkning. Varje element får symbolisk betydelse i en lång kedja av länkar,²⁴³ som när den eskalerar tillräckligt långt tenderar att skapa en bild av världshistorien som en demonisk version av Hegels världsande, där en och samma ondskefulla kraft ligger bakom alla sidor i de konflikter som spelas upp.

Den genealogiska blicken på världen, å andra sidan, arbetar inte utifrån axeln orsak/verkan eller från metafysikens framträdelse/väsen, utan utgår primärt från axeln mening/fenomen. Ett fenomenets mening är inte fastlagd en gång för alla, utan omformas av de ofta motstridiga makter som tar det i besittning. Utan att förneka maktens existens, dess ofta våldsamma karaktär eller den nödvändiga

²⁴² Eco 2001, s. 73, 76–77

²⁴³ Friedrich Kittler påpekar att "Det symboliska utesluter i sin långa kedja av länkar Böckernas bok och dess Gud." (Kittler 2003, s. 61) Om konspirationstänkandet alltså i någon mån både tar del i dödandet av Gud och reagerar på Guds död, blir dess eskalerande tendens kanske något mer begriplig.

misstänksamheten mot makten, kan genealogin därmed avslöja plumpheten i konspiracismens världssyn – tanken på att den som tjänar på en händelse måste ha orsakat den, reducerandet av alla "rörliga, tillfälliga, chansartade och osäkra styrkeförhållanden"²⁴⁴ till en enda storslagen dualistisk strid mellan gott och ont.

²⁴⁴ Beronius, s. 56, 47

5.1 Litteratur

Litteratur:

- Barthes, Roland 1969 (1956): *Mytologier*. Bo Cavefors Bokförlag.
- Berge, Anders 1995: *Att begripa det förflutna*. Studentlitteratur.
- Beronius, Mats 1991: *Genealogi och sociologi: Nietzsche, Foucault och den sociala analysen*. Symposion.
- Bierl, Peter: "Schaffendes" und "raffendes" Kapital. *Die Tauschringe, die Lehre des Silvio Gesell und der Antisemitismus*. Tillgänglig på ett flertal webbadresser, bl.a <http://www.contextxxi.at/html/lesen/archiv/c21010207.html>
- Coogan, Kevin 1999: *Dreamer of the day: Francis Parker Yockey and the postwar fascist international*. Autonomedia.
- Dean, Jodi 1998: *Aliens in America. Conspiracy Cultures from Outerspace to Cyberspace*. Cornell University Press.
- Deleuze, Gilles 2003 (1962): *Nietzsche och filosofin*. Daidalos.
- Deleuze, Gilles 1998 (1990): *Postskriptum om kontrollsamhällena*. I *Nomadologin*, Skriftserien Kairos 4 (Kungl. konsthögskolan/Raster förlag).
- Eco, Umberto 2001: *Five Moral Pieces*. Secker & Warburg.
- Fleischer, Rasmus 2004: *Etnopluralism. Om Nationaldemokraterna och framväxten av en ny rasism*. C-uppsats, ht 2003, Samtidshistoriska institutet, Södertörns högskola.
- Foucault, Michel 1993 (1971): *Diskursens ordning*. Symposion.
- Foucault, Michel 2002 (1976): *Sexualitetens historia band I. Viljan att veta*. Daidalos.
- Gardell, Mattias 1998: *Rasrisk. Rasister, separatister och amerikanska kulturkonflikter*. Federativs.
- Gunner, Göran 1996: *När tiden tar slut. Motivförskjutningar i frikyrklig apokalyptisk tolkning av det judiska folket och staten Israel*. Studia Theologica Holmiensis.
- Jaeger, Tobias 2004: *Antisemitische Verschwörungstheorien nach dem 11. September*. LIT Verlag, Münster.
- Kittler, Friedrich 2003 (1979–96): *Maskinskrifter. Essäer om medier och litteratur*. Anthropos.
- Kittler, Friedrich 2000 (1980): *Wie man abschafft, wovon man spricht*. I Jacques Derrida och Friedrich Kittler: *Nietzsche – Politik des Eigennamens*, s. 65–99. Merve Verlag Berlin.
- Kloke, Martin 1997: *Israel und die Apokalypse. Wahrnehmungen und Projektionen christlicher Fundamentalisten in Deutschland*. I *Jahrbuch für Antisemitismusforschung* 6, s. 266–284. Campus Verlag, Frankfurt/New York.
- Löw, Heléne 2004: *Nazismen i Sverige 1924–1979. Pionjärerna, partierna, propagandan*. Ordfront.
- Mosse, George L. 1978: *Toward the Final Solution. A History of European Racism*. Howard Fertig.
- Nietzsche, Friedrich 2002 (1887): *Till moralens genealogi*. I *Samlade skrifter band 7*. Symposion.
- Pipes, Daniel 1997: *Conspiracy – how the paranoid style flourishes and where it comes from*. The Free Press.
- de Saussure, Ferdinand 1970 (1916): *Kurs i allmän lingvistik. Allmänna principer*. Bo Cavefors Bokförlag.
- Valentin, Hugo 1935: *Antisemitismen i historisk och kritisk belysning*. Almqvist & Wiksells.
- Wirtén, Per 2000: *Populisterna. En berättelse om folkets århundrade*. Norstedts.
- Wirth, Jason M. 2003: *The Conspiracy of Life. Meditations on Schelling and His Time*. State University of New York Press.
- Åsard, Erik 2004: *Att studera konspirationsteorier*. I Ragnar Björk och Alf W Johansson (red.): *Samtidshistoria och politik: vänbok till Karl Molin*, s. 484–504. Hjalmarson & Högberg.

Artiklar:

Lagerlöf, David: *Nexus. Judehat i den nya tidsåldern, Svartvitt med Expo 2/02*, s. 1–6
Okumus, Esref: *Turkiets kampf*. Expressen, 2005-04-15, s. 4–5
Åkerberg, Sofia 1999: *Den stora sammansvärjningen. Konspirationsteoriernas idéhistoria*. I *Tvärnsnitt* 21, nr. 4/99, s. 24–35

5.2 Källor

Tryckta källor:

Eco, Umberto 1989 (1988): *Foucaults pendel*. Brombergs
Shea, Robert J. och Robert Anton Wilson 1988 (1975): *The Illuminatus! Trilogy*. Dell Publishing.
Sjöberg, Kjell 1993: *Låt varna er!* Malmö/Bro (3:e upplagan, 10:e tusendet)
Pynchon, Thomas 1998 (1973): *Gravitationens regnbåge*. BonnierPocket

Tidskrifter

Flammor från den himmelska elden, nr. 1/1997 – 4/2003
Insikt i världen, nr. 1–2 (1997-98)
Nexus nya tider, nr. 1/1998 – 4/1999

Tidningsartiklar:

Svärd, Sigvard: *Fantasier eller realism? Hemliga sällskap mitt ibland oss*. Dagen, 1983-11-30, s. 4–5
TT: *Homosexuella i kd bildar nätverk*, *Nya Dagen*, 1996-09-13, s 1

Internetkällor:

Kristdemokraterna: Kid Kumlin. <http://www.kristdemokraterna.se/person.asp?id=17300>
Politisk Hemsida (Politiken.biz): <http://www.politiken.biz>
Svensk Bokhandel: Årets topplistor 2004, <http://www.svb.se/Topplistor/2004/83527>

Understrukna hänvisningar till webbsidor (t.ex. [tsunami-index.htm](http://www.politiken.biz/tsunami-index.htm)) hänvisar alltid till Politisk hemsida/Politiken.biz, enligt mönstret <http://www.politiken.biz/tsunami-index.htm>

Hela Politiken.biz hämtades 2005-02-12 med programmet SiteSucker, och omfattade då 512 HTML-dokument, tre PDF, två Word-dokument samt 274 bildfiler. Övriga internetkällor fanns tillgängliga i maj 2005.